

60 LET
Z MLADIMI
BRALCI

60 LET Z MLADIMI BRALCI

JUBILEJNA PUBLIKACIJA OB 60-LETNICI
MLADINSKEGA ODDELKA
KNJIŽNICE IVANA POTRČA PTUJ

Knjižnica
Ivana Potrča
Ptuj
2015

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

027(497.4Ptuj)«1955/2015«(082)

KNJIŽNICA Ivana Potrča. Mladinski oddelek (2015 ; Ptuj)
60 let z mladimi bralci : jubilejna publikacija ob 60-letnici
Mladinskega oddelka Knjižnice Ivana Potrča Ptuj /
[avtorji besedil Melita Zmazek ... [et al.] ; uredili Melita Zmazek ... et al.] ;
fotografije arhiv Knjižnice Ivana Potrča Ptuj, Zgodovinski arhiv na Ptuju, Srdan Mohorič].
- Ptuj : Knjižnica Ivana Potrča, 2015
350 izv.

ISBN 978-961-93727-1-5

1. Zmazek, Melita

COBISS.SI-ID 82542849

60 LET Z MLADIMI BRALCI

Jubilejna publikacija ob 60-letnici Mladinskega oddelka Knjižnice Ivana Potrča Ptuj

Založila

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj,

zanjo

mag. Matjaž Neudauer

Uredili

Melita Zmazek, Matjaž Neudauer, Liljana Klemenčič in Darja Plajnšek

Avtorji besedil

Melita Zmazek, Liljana Klemenčič, Jasmina Toš, Milena Doberšek in Jožica Sajko

Jezikovni pregled

Darja Plajnšek

Fotografije

arhiv Knjižnice Ivana Potrča Ptuj, Zgodovinski arhiv na Ptuju,

Srdan Mohorič in Foto Langerholc

Ilustracija

Urška Stropnik Šonc

Oblikovanje

s.kolibri

Tisk

Bograf

Naklada

350 izvodov

Ptuj, 2015

60 LET Z MLADIMI BRALCI

VSEBINA

6 UVODNE MISLI
Mag. Matjaž Neudauer, direktor Knjižnice Ivana Potrča Ptuj
Miran Senčar, župan Mestne občine Ptuj

14 Melita Zmazek
NAŠIH 60 LET:
MLADINSKI ODDELEK PTUJSKE KNJIŽNICE (1955–2015)

40 Liljana Klemenčič
RAZNOLIKE BIBLIOPEDAGOŠKE OBLIKE

50 Jasmina Toš
BIBLIOPEDAGOŠKE DEJAVNOSTI ZA OTROKE
V STAROSTI OD ŠTIRI DO DESET LET

58 Milena Doberšek
NACIONALNI PROJEKT RASTEM S KNJIGO

66 Jožica Sajko
BRALNA ZNAČKA ZA ODRASLE

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj že vrsto let uspešno opravlja svoje poslanstvo za vse generacije bralcev. Zelo pomembna skupina so mladi bralci, ki jim z načrtno nabavo gradiva za različna starostna obdobja, s svetovanjem in bibliopedagoškimi dejavnostmi že 60 let odpiramo vrata v čarobni svet knjige.

Mladinski oddelek je danes eden od treh oddelkov knjižnice, v katerih poteka izposoja gradiva. Skrbi za sistematično knjižno vzgojo mladih, torej starosti primerno vzgojo h knjigi in s knjigo, in knjižnično vzgojo, ki usposablja mlade v samostojne uporabnike knjižnice z vsemi knjižničnimi pomagali. Z inovativnimi pristopi in izvajanjem številnih raznolikih dejavnosti za mladi rod se je Mladinski oddelek Knjižnice Ivana Potrča Ptuj uveljavil tudi v slovenskem knjižničnem prostoru.

Začetki mladinskega knjižničarstva na Ptuju segajo v leto 1955, ko je nastala Pionirska knjižnica, predhodnica današnjega mladinskega oddelka. Delo je potekalo v Kremljevi ulici 2 na Ptuju, kjer je bilo na razpolago skromnih 18 m² ter nekaj več kot 600 enot gradiva, primerne za mladino in odrasle. Zaposlena je bila le ena delavka, knjižnica pa je bila odprta vsak dan razen nedelje od 11. do 14. ure.

Mladinski knjižničarji so v desetletjih od ustanovitve zelo uspešno opravljali svoje poslanstvo in z leti širili dejavnost, pri tem pa so se vsa leta soočali z istim problemom: prostorsko stisko. Novo obdobje v zgodovini mladinskega knjižničarstva na Ptuju se je začelo avgusta 1994, ko se je Mladinski oddelek kot prvi preselil v Mali grad na Prešernovi ulici.

S tem so bili ustvarjeni pogoji za sodobno knjižnico, ki ima na razpolago 426 m² površin, razdeljenih v tri etaže, več kot 62 tisoč enot gradiva za bralce do petnajstega leta starosti. Zaposlenih je pet knjižničarjev, oddelek pa je odprt 60 ur tedensko. Ob redni dejavnosti knjižnice v oddelku izvajamo tudi številne oblike bibliopedagoškega dela, ki so namenjene spodbujanju branja, usmerjanju k branju kvalitetnih in primernih knjig za posamezno starostno obdobje. Zavedamo se, da branje ne sme biti le boj s črkami, besedami ali povedmi, ampak mora biti užitek, zadovoljstvo, potreba, kratka, postati mora del nas.

Osnovno poslanstvo je zavedanje, da mladi bralci z branjem knjig ob vseh različnih dostopnih informacijah in dejstvih sočasno pridobivajo ideje, si ustvarjajo sistem osebnih vrednot in se razvijajo na kulturnem nivoju. Branje še vedno predstavlja univerzalno kulturno orodje, brez katerega ne gre tudi pri uporabi sodobnih informacijskih tehnologij in pripomočkov.

V Knjižnici Ivana Potrča Ptuj svoje delo razumemo kot poslanstvo, ki omogoča otrokom dostop do medijev in informacij, zavedamo pa se tudi odgovornosti, ki jo to poslanstvo prinaša. Knjižnica je prva in najpomembnejša ustanova, ki spodbuja zgodnje branje in v sodelovanju s starši krepi ljubezen do knjige. Prav vzorno sodelovanje s starši, predšolskimi in šolskimi zavodi pa daje rezultate, na katere smo lahko upravičeno ponosni, in ki jih bomo negovali ter nadgrajevali tudi v prihodnje.

60 jih imamo. Upam si trditi, da zdaj prihajamo v zrela leta, saj so v teh šestdesetih letih delovanja bili ustvarjeni pogoji, ki nam omogočajo, da se v celoti posvečamo našemu poslanstvu – delu z mladimi bralci.

Volje do dela, energije in ciljev nam ne manjka, zato pogumno stopamo naslednji šestdesetici naproti.

Mag. Matjaž Neudauer, direktor

Ptujski knjižničarji so ob praznovanju 60-letnice Mladinskega oddelka pripravili jubilejno publikacijo 60 let z mladimi bralci, v kateri je kronološko predstavljen razvoj ptujskega mladinskega knjižničarstva.

V šestih desetletjih so generacije knjižničarjev, zapisane svojemu poslanstvu, z vztrajnostjo gradile knjižnično zbirko, bile boj za nove prostore in ob tem opravljale tudi svojo redno dejavnost. Odkar je Mladinski odderek skupaj s svojo matično ustanovo našel prostor v Malem gradu, se je razvil v sodobno informacijsko in računalniško opremljeno knjižnico, založeno z različnimi vrstami knjižničnega gradiva za vsa starostna obdobja mladih, s poudarkom na kvalitetni ponudbi.

Ptujski mladinski knjižničarji so razvili in prevzeli različne oblike bibliopedagoškega dela z bralci, ki jih prav tako predstavljajo v publikaciji. Že vrsto let izvajajo nacionalni projekt Rastem s knjigo, veliko je aktivnosti, ki so jih prevzeli kot primere dobrih praks, predvsem pa so ponosni na avtorske projekte, s katerimi so postali prepoznavni ne le v lokalnem okolju, ampak tudi širše.

Veseli nas, da je knjižnica kot kulturna, izobraževalna in vzgojna ustanova prostor, ki omogoča neformalno izobraževanje in kakovostno preživljanje prostega časa vseh generacij.

Ob častitljivi obletnici bogate zgodovine knjižnične dejavnosti Mladinskega oddelka Knjižnice Ivana Potrča Ptuj vsem knjižničarjem, nekdanjim in sedanjim ustvarjalcem bogatega bibliopedagoškega programa, iskreno čestitam in želim, da bi tudi v prihodnje uspešno razvijali raznovrstne dejavnosti za našo mladež in spodbujali ter razvijali bralno kulturo mladih.

Miran Senčar,
župan Mestne občine Ptuj

NAŠIH 60 LET MLADINSKI ODDELEK PTUJSKE KNJIŽNICE (1955–2015)

Mladinske knjižnice so kulturne in vzgojne ustanove, ki sistematično zbirajo različno knjižno in neknjižno gradivo za otroke in mladostnike do 15. leta starosti. Razen tega da skrbijo za kvalitetno ponudbo gradiva in informacij, otrokom omogočajo tudi neomejen dostop do kulturnih in informacijskih storitev in jih s pestrimi oblikami bibliopedagoškega dela tudi knjižnično, knjižno in književno vzgajajo. Pri izvrševanju svojega poslanstva, utrjevanju bralnih navad, razvijanju in poglobljanju različnih znanj ter spodbujanju otrokove ustvarjalnosti, se povezujejo tako s pedagoškimi delavci kot različnimi strokovnjaki s področja mladinske književnosti in z njo povezanih umetnosti. Nič manj pomembna ni njihova socialna vloga, saj je obisk knjižnice vedno tudi družabni dogodek. Knjižnice so kraj prijetnega druženja z vrstniki in medgeneracijskega povezovanja, kraj, ki ponuja različne možnosti vključevanja v družabno in kulturno življenje lokalne skupnosti.

Korenine mladinskega knjižničarstva segajo v začetek 19. stoletja, v anglosaški prostor. Prvo knjižgarno, ki je ponujala le otrokom namenjene knjige, so ustanovili v Londonu leta 1750, prva otroška knjižnica v današnjem pomenu besede pa je bila ustanovljena leta 1803 v ZDA.¹ Tej so kmalu sledile še nove, od šole neodvisne knjižnice, financirane iz zasebnih ali javnih sredstev, ki so se v evropskem prostoru razcvetele zlasti po koncu prve svetovne vojne. Med dejavnostmi, ki so jih že zgodaj vključili v mladinske knjižnice, so bile ure pravljic kot najbolj naravna in koristna pot za uvajanje otroka v književnost.

Pravi preporod, v sistem kot ga poznamo danes, so knjižnice za otroke doživele po koncu druge svetovne vojne. Eno pomembnejših knjižnic je po vzoru ameriških knjižnic leta 1949 v Münchnu ustanovila Jella Lepman (1891–1970), nemška novinarka in pisateljica židovskega porekla. Osnovala je Mednarodno mladinsko knjižnico (Internationale Jugendbibliothek – IJB), ki se je kmalu razvila v mednarodno priznani center za otroško in mladinsko literaturo ter postala vzor ostalim knjižnicam v Evropi in po svetu. Vse od svoje ustanovitve zbira knjige za otroke in mladino z vsega sveta in je največja tovrstna knjižnica na svetu. Leta 1953 je bila na pobudo Lepmanove ustanovljena tudi Mednarodna zveza za mladinsko književnost v Zürichu (International Board on Books for Young People – IBBY),² ki spodbuja razvoj mladinske književnosti v posameznih državah, organizira strokovna srečanja in spodbuja znanstvena raziskovanja na področju mladinske književnosti. Tako kot IJB skrbi za spodbujanje branja in za metodično delo z otroki pri uvajanju v branje in uporabo knjige, za izobraževanje otrok v duhu strpnosti in medsebojnega razumevanja ter za ustanavljanje mladinskih knjižnic v različnih okoljih kot pomembnih dejavnikov razvoja pismenosti pri otrocih in mladini ter mediatorjev kulture in medkulturnega dialoga v globalni večkulturni družbi.

Tako kot drugod po svetu so tudi v Sloveniji po drugi svetovni vojni začeli nastajati načrti za vzpostavitev in organizacijo novih temeljev kulturnega razvoja. Kot eden pomembnejših gradnikov tega razvoja so bile prepoznane tudi knjižnice. Zasnova za ustanavljanje mladinskih knjižnic je nastala že med vojno vihro. Leta 1944 so v Oddelku za umetnost in ljudsko prosveto pri predsedstvu Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta (SNOS) na podlagi Predloga za izgradnjo ljudskih knjižnic,³ ki ga je sestavil publicist in šolnik Bogomil Gerlanc (1901–1992), sprejeli temeljne usmeritve za bodočo organizacijo javnih knjižnic. Načrt je zraven bogato založenih mladinskih knjižnic v šolah predvideval tudi ustanovitev javnih mladinskih knjižnic s čitalnico v vseh večjih krajih, posebno v mestih in industrijskih krajih. Vodstvo teh knjižnic naj bi bilo dano v roke sposobnim in za to usposobljenim ljudem, v prvi vrsti učiteljstvu.

¹ Kramberger, Darja: Razvoj in dejavnost pionirskih knjižnic v Mariboru ter revija Otrok in knjiga. V: Splet znanja in domišljije, 2006, str. 11.

² Ta ima danes svoje sekcije v različnih deželah, od leta 1992 tudi v Sloveniji. Njen sedež je v Pionirski knjižnici, enoti Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani.

³ Ob tridesetletnici oblikovanja temeljev sodobnega slovenskega knjižničarstva. V: Knjižnica 18 (1974), št. 1–2, str. 3–12.

V povojnem času so prizadevanja stekla v dveh smereh: nadaljevati tradicijo predvojne mladinske književnosti in knjižne produkcije ter postaviti temelje mladinskemu knjižničarstvu. Tako je bila leta 1945 ustanovljena Založba Mladinska knjiga, katere temeljna dejavnost je bila izdajanje knjig, knjižnih zbirk in časopisov za otroke in mladino, leta 1948 pa Pionirska knjižnica v Ljubljani, prva slovenska pionirska knjižnica, ki se je kot matična knjižnica posvečala izgradnji s strokovnimi standardi podprti mreži mladinskih in šolskih knjižnic po vsej Sloveniji. Leta 1955 je bila Pionirska knjižnica ustanovljena tudi na Ptuju, kot posebni oddelek takratne Mestne knjižnice in čitalnice Ptuj.

PIONIRSKI ODDELEK MESTNE KNJIŽNICE IN ČITALNICE PTUJ (1955–1958)

Prva znana javna knjižnica na Ptuju, namenjena otrokom, je bila »Jugend Bücherei des evangelischen Gemeinde in Ptuj«, ki je delovala v okviru Knjižnice Evangelijske cerkvene podružne občine v Ptuju (Bücherei der Evangelische Filialgemeinde Ptuj) v času med obema vojnama. Delovala je v protestant-ski cerkvi v Prešernovi ulici, pozneje pa so jo prenesli v prostore nekdanje steklarne na Slovenskem trgu, nasproti Orfejevega spomenika.⁴ Za potrebe šolajočih se otrok so v tem času na ptujskih šolah delovale tudi šolske knjižnice, ki pa so bile po večini siromašne in z literaturo bolj slabo založene.

Ker so bile v času druge svetovne vojne na Ptujskem uničene praktično vse predvojne slovenske javne knjižnice, knjižnice šol, uradov, pa tudi mnoge zasebne knjižne zbirke, so takoj po vojni stekla prizadevanja za obnovo in razvoj kulturnega življenja ter ustanovitev ljudske knjižnice. O začetkih Ljudske knjižnice in čitalnice v Ptuju, poznejše Mestne knjižnice in čitalnice Ptuj, je pisal že Jakob Emeršič,⁵ zato bom v nadaljevanju navedla le nekaj osnovnih podatkov o njenem delovanju do leta 1955, ko je bila v njenem okviru ustanovljena Pionirska knjižnica.

22. decembra 1945 je Mestni narodni odbor (MNO) sklical knjižnični svet, ki mu je bila poverjena naloga, da v Ptuju organizira knjižnico in čitalnico.⁶ Na ustanovnem sestanku Ljudske knjižnice in čitalnice v Ptuju (LKČP) je bilo sklenjeno, da se knjižnica začasno namesti v prostorih nekdanje evangeličanske cerkve na Prešernovi 27/I. Za prvega knjižničarja LKČP je bil imenovan Mirko Žlender,⁷ knjige za novoustanovljeno knjižnico pa so na pobudo pisatelja Antona Ingoliča, tedanjega profesorja na ptujski gimnaziji in člana knjižničnega odbora LKČP, pridobili z akcijo zbiranja slovenskega tiska, ki je potekala od 3. do 10. januarja 1946. Ljudska knjižnica in čitalnica v Ptuju je začela poslovati na slovenski kulturni praznik, 8. februarja 1946, s 498 knjigami.⁸ Odprta je bila tri dni v tednu: v torek in v petek od 17. do 19. ure in ob nedeljah od 10. do 12. ure.⁹

Sredi leta 1946 se je knjižnica preselila v Narodni dom, kjer je pred vojno domovala leta 1907 ustano-vljena Narodna čitalnica. V last je dobila vso premično in nepremično premoženje Narodne čitalnice ter nekaj iz prejšnjih prostorov prenesenih predmetov. Knjižničarsko delo je začasno prevzel Lojze Frangež, sicer član knjižničnega odbora. Iz septembra leta 1946 je ohranjeno prvo statistično poročilo o izposoji v knjižnici, ki je takrat razpolagala s 1.109 knjigami: do takrat jo je obiskalo 676 bralcev,

največ zanimanja za knjige je pokazala mladina, ki si je izposodila 598 knjig, inteligenca 427, delavci 373, nameščenci 182 in vojaki 23 knjig.¹⁰ Novembra 1946 je knjižnico prevzela Milica Pahor.

Novembra 1949 se je knjižnica spet selila, tokrat v Slomškovo, takrat Bezjakovo ulico,¹¹ v prostore bivše trgovine Skočir.¹² Knjižnica, ki jo je vodila Sonja Rožič, je poslovala vsak dan, od 13. do 20. ure. Pestili so jo hudo pomanjkanje finančnih sredstev ter majhni in vlažni prostori, ki jih ni bilo mogoče ogreti. Po poročanju Ptujskega tednika je bila bolj kot okrajni kulturni ustanovi podobna začasnemu skladišču knjig.¹³

Leta 1952 se je Okrajna knjižnica in čitalnica Ptuj,¹⁴ kot se je takrat imenovala, preselila v prostore okrajne stavbe na Kremljevi ulici 2 in tu nato ostala skoraj pol stoletja. Zraven izposojevališča je imela na voljo tudi čitalnico z 12 sedeži. Knjižni fond je obsegal predvsem leposlovne knjige, pouč-nih je bilo bolj malo. V čitalnici so bili bralcem na voljo najvažnejši dnevni časopisi in revije. Zlasti veliko zanimanja za knjige je kazala šolska mladina, ki je knjige pogosto iskala tudi v ptujski Študijski knjižnici,¹⁵ ki je takrat domovala v prostorih dominikanskega samostana.

28. julija 1954 se je knjižnica preimenovala v Ljudsko knjižnico Ptuj¹⁶ in 1. avgusta 1954 dobila doda-tno delovno moč. Sonji Rožič se je pridružila Nežka Vaupotič, dotlej zaposlena v Študijski knjižnici. Vaupotičeva, ki je do takrat imela že osem let prakse v knjižničarski stroki in opravljene knjižničarske tečaje ter strokovni izpit za bibliotekarskega tehnika,¹⁷ je prevzela funkcijo upravnice knjižnice.¹⁸ Konec leta 1954 je knjižnica, ki se je 26. oktobra 1954 preimenovala v Mestno knjižnico in čitalnico Ptuj (MKČP),¹⁹ štela 4.975 knjig in imela 2.109 bralcev. V čitalnici je bilo na voljo 10 različnih revij in 7 časnikov.²⁰ Izposoja je narasla na 8.164 knjig.²¹ Primanjkovalo je novosti, še zlasti težko pa je bilo ustreči mladim bralcem.

Vedno večje število mladih uporabnikov knjižnice je narekovalo potrebo po ustanovitvi pionirske knjižnice. Iniciativo za njeno ustanovitev je že novembra 1953 dal Drago Hasl, upravnik Študijske knjižnice. Otroci namreč čtiva za svoje potrebe niso iskali le v Mestni, pač pa tudi v Študijski knjižnici, ta pa jim primerne literature ni mogla izposoditi, saj je ni imela in je tudi sicer svoje gradivo izposo-jala le starejšim čitateljem v študijske namene. Hasl je zato predlagal, da se sestane iniciativni odbor za ustanovitev pionirske knjižnice, v katerega naj se pritegne po en predstavnik Društva prijateljev mladine (DPM), Sveta za kulturo in prosveto (SKP) pri Okrajnem Ljudskem odboru (OLO) Ptuj in pionirskega štaba ter Nežka Vaupotič, takrat še uslužbenka Študijske knjižnice, ki je bila pripravljena prevzeti nalogo ureditve nove knjižnice za otroke. Iniciativni odbor naj bi prevzel nalogo zbiranja knjižnega fonda in denarnih sredstev za nabavo tekočega mladinskega tiska, prav tako bi za delovanje

^[10] SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 6. seje knjižničnega odbora LKČP z dne 6. 9. 1946.

^[11] V Ptuju je bila otvorjena ljudska knjižnica in čitalnica. V: Naše delo, letn. 2, št. 34 (25. nov. 1949), str. 3.

^[12] Po podatkih Zgodovinskega arhiva Ptuj se je trgovina Skočir med drugo svetovno vojno nahajala v Slomškovi ulici. Tu je bila kasneje trgovina TP Izbira, kjer so prodajali posodo, kuhinjske in keramične izdelke, zadaj pa je bila steklarska delavnica.

^[13] Ali se je res treba za vsako malenkost boriti: kdo je nasprotnik okrajne knjižnice? V: Ptujski tednik, letn. 4, št. 41 (19. okt. 1951), str. 3.

^[14] SI_ZAP/0077, AŠ 2, št. ov. 11, Odločba OLO Ptuj št. II/3-807/2-52 z dne 7. 11. 1952 o registraciji in vpisu Okrajne knjižnice in čitalnice Ptuj v register ustanov s samostojnim financiranjem.

^[15] Ustanovljena je bila leta 1948.

^[16] Emeršič, Jakob: Ljudska knjižnica (z mladinskim oddelkom). V: 30 let Študijske knjižnice na Ptuju, 1978, str. 13.

^[17] SI_ZAP/0077, AŠ 2, št. ov. 11, Dopis upravnika MKČP Iva Arharja z dne 15. 8. 1955.

^[18] SI_ZAP/0078/18, AŠ 2, št. ov. 4, spis št. 9, Odločba OLO Ptuj I/7-1800/2-54 z dne 26. 10. 1954 o imenovanju Nežke Vaupotič za upravnika MKČP.

^[19] SI_ZAP/0078/18, AŠ 2, št. ov. 4, spis št. 9, Odločba LOMO Ptuj, št. 1800/1-54 z dne 26. 10. 1954.

^[20] SI_ZAP/0077, AŠ 24, št. ov. 73, Poročilo Nežke Vaupotič z dne 27. 11. 1954.

^[21] Alič, Milojka: Kratek oris razvoja ptujskih javnih knjižnic v novi Jugoslaviji. V: Ptujski zbornik II, Ptuj, Zgodovinsko društvo, 1962, str. 370.

^[4] Emeršič, Jakob: Kratek pregled zgodovine knjižnic Ptuja in okolice. V: 30 let študijske knjižnice na Ptuju, 1978, str. 73.

^[5] Glej: 30 let študijske knjižnice v Ptuju, 1978, str. 9–15.

^[6] SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik ustanovnega občnega zbora LKČP z dne 22. 12. 1945.

^[7] SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 2. seje odbora LKČP z dne 15. 1. 1946.

^[8] SI_ZAP/0077, AŠ 1, št. ov. 2, Poročilo Mirka Žlendra z dne 11. 2. 1946.

^[9] SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 4. seje knjižničnega odbora LKČP z dne 25. 2. 1946.

Drago Hasl, pobudnik ustanovitve ptujske Pionirske knjižnice. V letih 1951–1958 je bil ravnatelj Študijske knjižnice, od 1958 do 1966 pa ravnatelj Ljudske in študijske knjižnice Ptuj. V letih 1954–1958 je bil tudi predsednik upravnega odbora Ljudske knjižnice oz. Mestne knjižnice in čitalnice Ptuj. (Fotodokumentacija KIPP)

pionirske knjižnice moral najti primeren prostor in zanjo nabaviti potreben inventar. Pomoč pri organizaciji knjižnice je ponudila tudi Študijska knjižnica, s tem da bi glede nabave knjižnega fonda posredovala pri nekaterih založbah in pri NUK-u v Ljubljani.²²

13. marca 1954 je bil na seji SKP pri OLO Ptuj sprejet sklep, da se Pionirska knjižnica ustanovi kot posebni oddelek v sklopu takratne Okrajne knjižnice. Nalogo ustanovitve naj bi prevzelo Društvo prijateljev mladine.²³ Tako se je 21. decembra 1954 na 1. seji upravnega odbora Mestne knjižnice in čitalnice Ptuj, ki mu je predsedoval Drago Hasl, obravnavalo vprašanje reorganizacije MKČP oz. ustanovitve Pionirske knjižnice. Profesorica Mija Urbas je bila imenovana za strokovnega svetovalca pionirskega oddelka, profesor Ivo Arhar pa za strokovnega svetovalca v oddelku za odrasle.²⁴ Na seji upravnega odbora knjižnice, 22. januarja 1955, je bilo sklenjeno, da se pionirski oddelek uredi v pisarni Ljudske knjižnice v Krempljevi ulici 2.²⁵ Denarna sredstva za njegovo ustanovitev, v višini 300.000 dinarjev, je zagotovil Odbor za varstvo otrok Ptuj.²⁶

Pionirska knjižnica je s poslovanjem pričela v petek, 18. februarja 1955. Delo v pionirskem oddelku je prevzela Nežka Vaupotič, v oddelku za odrasle je še naprej delala Sonja Rožič.²⁷ Ker je bilo sodelovanje med upravnico Vaupotičevo in knjižničarko Rožičevo težavno, je upravni odbor knjižnice 1. marca 1955 za honorarnega upravnika MKČP nastavil Iva Arharja.²⁸

Pionirska knjižnica je delovala na skromnih 18,26 m² (prostor oddelka za odrasle je razpolagal z 90 m²) in ni imela lastne čitalnice – 12 sedežev čitalnice v ljudskem oddelku je služilo tako odraslim kot otrokom. Premogla je navadne knjižne police, na katerih so bile knjige zložene po formatu. Osnovni knjižni fond novonastalega oddelka je predstavljalo 588 mladinskih knjig, prenesenih iz oddelka za odrasle, ter 79 knjig, ki so v oddelek prišle z darovi ptujske Študijske knjižnice ter Pionirske knjižnice iz Ljubljane.²⁹ Vodil se je abecedni imenski in naslovni katalog. Nabavo novih knjig je vršila knjižničarka, v 3–4 izvodih.

Sindikalni izlet ptujskih kulturnih delavcev, okoli l. 1958. Nežka Vaupotič, prva knjižničarka ptujske Pionirske knjižnice, stoji v prvi vrsti, na sredini, z ruto na glavi. Drugi desno od nje je Drago Hasl. Vaupotičeva je Pionirsko knjižnico vodila do leta 1961, potem je bila premeščena v oddelek študijske knjižnice. Leta 1963 je odšla v ormoško knjižnico in tam delala do upokojitve leta 1985. (Fototeka SI_ZAP/0386)

Knjige si je bilo mogoče izposoditi vsak dan, razen v nedeljo, od 11. do 14. ure. Izposoja je bila pultna, bralci pa so si knjige izbirali s knjižnega seznama.³⁰ Knjižnico so razen otrok do 14. leta starosti obiskovali tudi odrasli, zlasti učitelji, ki so mladinsko literaturo potrebovali za delo pri pouku. Člani so morali poravnnavati vpisnino in izposojevalnino. Ob koncu leta 1955 je pionirski oddelek premogel že 1.727 knjig, od tega 1.060 novo nabavljenih, in 392 članov. Zabeležil je 8.379 enot izposojenega gradiva ter 3.583 obiskov.³¹ Mesečno je poprečno izposodil 500, dnevno pa 30–40 knjig. Čitalnico je dnevno obiskalo 20–30 bralcev.³²

Nabava novih knjig in število bralcev, zlasti mladih, sta v prvih letih po ustanovitvi stalno in skokovito naraščala. Iz poročila Nežke Vaupotič o delu pionirskega oddelka za prvo polletje leta 1957³³ izvemo, da je knjižnica s 2.306 knjigami imela kar 750 članov. Dnevno jo je obiskalo tudi več kot 100 bralcev. Mladi so si najraje izposojali zgodovinske romane in povesti, pustolovske zgodbe, zgodbe iz partizanskih časov, predvsem pa pravljice. Najbolj brana je bila knjiga Tisoč in ena noč, sledile so ji Mlada Breda, Ukrajinske pravljice, Zlata puščica idr. Zelo priljubljene so bile pravljice, ki jih izdajala založba Obzorja iz Maribora, knjige iz zbirke Sinji galeb, strip Čudovite dogodivščine Zvitorepca in Trdonje ter zgodbe Karla Maya. Primanjkovalo je zlasti slikanic za cicibane ter knjig za doraščajoče deklice.

²² SI_ZAP/0078/18, AŠ 2, št. ov. 4, št. spisa 9, Pismo upravnika Hasla SKP pri OLO Ptuj z dne 3. 11. 1953.

²³ SI_ZAP/0078/18, AŠ 2, št. ov. 4, št. spisa 9, Zapisnik seje SPK pri OLO Ptuj z dne 13. 3. 1954.

²⁴ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 1. seje upravnega odbora MKČP z dne 21. 12. 1954.

²⁵ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik izredne seje upravnega odbora MKČP z dne 22. 1. 1955.

²⁶ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 2. seje upravnega odbora MKČP z dne 28. 12. 1954.

²⁷ Leta 1956 se je v Ljudskem oddelku knjižnice zaposlila Milojka Alič, poznejša ravnateljica Ljudske in študijske knjižnice Ptuj.

²⁸ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 3. seje upravnega odbora MKČP z dne 19. 2. 1955.

²⁹ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 7. seje upravnega odbora MKČP z dne 21. 1. 1956, Poročilo N. Vaupotič o delovanju knjižnice v letu 1955.

³⁰ SI_ZAP/0077, AŠ 2, št. ov. 11, Dopis upravnika MKČP Iva Arharja z dne 22. 9. 1955.

³¹ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 7. seje upravnega odbora MKČP z dne 21. 1. 1956, Poročilo N. Vaupotič o delovanju knjižnice v letu 1955.

³² SI_ZAP/0077, AŠ 2, št. ov. 11, Dopis upravnika MKČP Iva Arharja z dne 22. 9. 1955.

³³ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 10. seje upravnega odbora MKČP z dne 1. 7. 1957.

Pionirsko knjižnico je pestilo pomanjkanje finančnih sredstev, pomanjkljiva nabava gradiva in huda prostorska stiska. Primanjkovalo je predvsem novosti, razpoložljive knjige pa so bile zaradi pogoste uporabe v slabem stanju. Vaupotičeva je večkrat poročala, da zaradi velikega števila bralcev, ki obiskujejo oddelke, med izdajo knjig ne more nadzorovati mladine, ki si kar sama izbira knjige ob policah, v prenapolnjeni čitalnici pa sega po gradivu za odrasle, ki je neprimerno njeni starosti in zrelosti. Zaradi gneče v čitalnici, ki je služila tako odraslim kot mladim bralcem, je večina uporabnikov brala kar stoje ob pultu. Iz istega razloga tudi ni bilo mogoče voditi statistike izposoje gradiva v čitalnici in ne izvrševati nalog v zvezi z estetsko vzgojo mladine.

Mladi bralci v čitalnici knjižnice na Krempljevi 2, okoli 1960. (Fotodokumentacija KIPP)

Vprašanje dodelitve ustrežnejših prostorov oz. razširitve in preselitve Pionirske knjižnice se je tako pojavilo že kmalu po njeni ustanovitvi. Za ustanovitev samostojne mladinske knjižnice na Ptuj se je že decembra 1955 zavzel profesor Franček Bohanec, takratni upravnik Pionirske knjižnice Ljubljana in član mladinske komisije pri Zvezi prijateljev mladine Slovenije (ZPMS).³⁴ Mara Šlajpah Zorn, strokovna sodelavka za knjižnice na Sekretariatu za kulturo in prosveto LRS in članica komisije za ljudsko knjižničarstvo pri Društvu bibliotekarjev Slovenije, je upravnemu odboru knjižnice sporočila, da bi bila k ureditvi nove mladinske knjižnice pripravljena prispevati tudi ZPMS.³⁵

Tako se je začelo dolgoletno iskanje primerne prostora za mladinsko knjižnico. Po mnenju upravnega odbora MKČP s predsednikom Dragom Haslom na čelu bi bili najprimernejši prostori za novo knjižnico v pritličju Narodnega doma. Leta 1956 so mestne oblasti knjižnici najprej ponudile prostore v bivšem Domu milice na Ormoški cesti, ker pa ti niso bili ustrezni, so ji bili leta 1957 dodeljeni sosednji prostori na Krempljevi ulici 2, ki jih je dotlej zasedalo Tajništvo za zdravstvo in socialno politiko pri OLO Ptuj.

Gneča ob izposojevalnem pultu, za njim stoji Milojka Alič, okoli 1960. (Fotodokumentacija KIPP)

³⁴ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 7. seje upravnega odbora MKČP z dne 21. 1. 1956.

³⁵ SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 67, Zapisnik 8. seje upravnega odbora MKČP z dne 12. 4. 1956.

Po naročilu OLO Ptuj je gradbeni tehnik Jože Gašperšič sestavil predračun za adaptacijska dela v višini 263.983 din, v ta namen so bila zbrana tudi finančna sredstva v višini 615.650 din (OLO Ptuj je prispeval 264.000 din, ZPMS 250.000 din in Okrajni odbor Društva prijateljev mladine Ptuj 100.000 din).³⁶ V začetku novembra 1957 je ptujsko knjižnico obiskal profesor Franček Bohanec in podal navodila za ureditev nove mladinske knjižnice, upravni odbor knjižnice je v tej zvezi razmišljal tudi že o novi opremi, saj stara ni ustrezala standardom za uvedbo t. i. prostega pristopa. Bralci so namreč pri izbiranju knjig na spodnjih policah morali poklekati, za dosego knjig na vrhu police pa so potrebovali stole. Uprava knjižnice je želela, da bi nova mladinska knjižnica začela poslovati že v začetku leta 1958, razmišljali so tudi o namestitvi dodatne delovne moči ter razširitvi delovnega časa, potem pa se je v prostore, namenjene mladinski knjižnici, vselila uprava Trgovskega podjetja Izbira.³⁷ Upravni odbor knjižnice je proti taki odločitvi protestiral in lokalne oblasti pozival, da se knjižnici čim prej dodelijo obljubljeni prostori. O težavah pionirskega oddelka je sklenil opozoriti tudi širšo javnost s pisanjem v časopisa Ptujski tednik in Večer, a veliko pričakovanje, da bo nova mladinska knjižnica kmalu zaživela, se ni uresničilo.

MLADINSKI ODDELEK LJUDSKE IN ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE PTUJ (1959–1993)

S 1. januarjem 1959 se je Mestna knjižnica in čitalnica združila s Študijsko knjižnico v eno ustanovo s skupno upravo, z nazivom Ljudska in študijska knjižnica Ptuj (LIŠK). Vodstvo nove ustanove je prevzel Drago Hasl, dotedanji upravnik Študijske knjižnice in predsednik knjižničnega sveta MKČP. Ljudska in študijska knjižnica je imela tri oddelke z ločenim knjižnim fondom, a s skupnimi proračunskimi sredstvi: oddelek študijske, oddelek ljudske in oddelek mladinske knjižnice. Študijski oddelek je še naprej deloval v južnem traktu dominikanskega samostana na Muzejskem trgu 1, ljudski in mladinski oddelek pa v Krempļjevi ulici 2. V tem letu je bila po vzoru drugih knjižnic v Sloveniji ustanovljena tudi potujoča knjižnica, ki naj bi obiskovala tiste predele ptujske občine, kjer ni bilo knjižnice. Na razpolago je imela le dva knjižna kovčka s približno 450 knjigami, v načrtu pa je bila tudi potujoča mladinska knjižnica.

V februarju leta 1961 je bila Nežka Vaupotič, prva knjižničarka pionirskega oddelka, ki je ob njegovi ustanovitvi opravila vso težavno pripravljalno delo in ga odtlej uspešno vodila, premeščena v oddelek za odrasle.³⁸ Nadomestila je Milojko Alič, ki je takrat prevzela delo v študijskem oddelku knjižnice. S 15. februarjem 1961 je bil za knjižničarja v mladinskem oddelku nameščen upokojeni učitelj Rudolf Bitenc. Pod njegovim vodstvom je oddelek lepo napredoval. Takoj ob nastopu službe je izdelal nove knjižne sezname, po udeležbi dvodnevnega seminarja za mladinske knjižničarje v Ljubljani pa se lotil preureditve knjižnega fonda po načelih sodobnega knjižničarstva (po strokah) ter popravila in obnove številnih poškodovanih knjig, ki bi bile sicer bralcem nedosegljive. V poletnih mesecih tega leta sta bila mladinski in ljudski oddelek knjižnice deležna tudi prenove – nabavljeno je bilo novo čitalniško pohištvo, popravljena so bila vrata in okna ter prebeljene stene. Sredstva za prenovo (300.000 din) so bila vzeta iz deponiranega fonda, namenjenega za ustanovitev nove mladinske knjižnice. Ureditev prostorov in izboljšanje opreme, izpopolnitev knjižnega fonda z najpomembnejšimi mladinskimi

priročniki, periodiko in poučno literaturo ter ureditev knjižnega fonda po sodobnih knjižničarskih načelih je mladinskemu oddelku konec leta 1961 prineslo tretjo nagrado na tekmovanju mladinskih knjižnic v okviru Jugoslovanskih pionirskih iger 1961.³⁹ ZPMS mu je ob tej priliki poslala pisno pohvalo in denarno nagrado v višini 50.000 din, OLO Ptuj je daroval še 20.000 din, založba Mladinska knjiga pa 260 knjig.⁴⁰ Žal pa zaradi kroničnega pomanjkanja prostora in kadra začetega dela, ki je oddelku prineslo nagrado, ni bilo mogoče nadaljevati. Dar Mladinske knjige je zaradi prenatrpanih knjižnih polic ostal v skladišču, zaradi omenjenih težav pa oddelek tudi ni razvijal posebnih oblik dela pri estetski vzgoji mladih bralcev ali prirejal večjih knjižnih razstav, skrbel pa je za stalne manjše razstave knjižnih novosti v izložbenem oknu knjižnice.

Priznanje Pionirskemu oddelku ptujske knjižnice iz leta 1961 (Fotodokumentacija KIPP)

V začetku januarju 1962 je zaradi srčnega infarkta Rudolf Bitenc nepričakovano umrl. Kot honorarna knjižničarka ga je nasledila upokojena predmetna učiteljica Mila Planinšek, ki je delo v oddelku opravljala do junija 1966. V času njenega službovanja, pod vodstvom upravnika Hasla, je v mladinskem oddelku prišlo do nekaterih pomembnih novosti, tako pri postavitvi in nabavi knjižničnega gradiva kot pri uvajanju novih kulturnovzgojnih dejavnosti v delo knjižnice, ki so pripomogle k prepoznavnosti ustanove v lokalnem okolju. Tako je leta 1963, v tednu otroka, knjižnica v sodelovanju s podružnico Mladinske knjige na Ptuju organizirala prvo večjo razstavo mladinskega tiska, v sodelovanju z Društvom prijateljev mladine pa srečanje mladinskih pisateljev z mladimi bralci. Leta 1964 so v knjižnično ponudbo uvedli novo dejavnost – pravljlični krožek za otroke. Na pobudo Društva prijateljev mladine Ptuj ga je organiziral Dragutin Zupančič, sicer honorarni knjižničar v ljudskem oddelku, a je krožek deloval le kratek čas, saj so ga zaradi prezaposlenosti odpovedali sodelavci vzgojitelji, učitelji in profesorji.

^[36] SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 68, Zapisnik 12. seje upravnega odbora MKČP z dne 17. 1. 1958.

^[37] SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 68, Zapisnik skupne seje upravnih odborov Študijske in Mestne knjižnice Ptuj z dne 25. 4. 1958.

^[38] Junija 1963 je Nežki Vaupotič prenehalo delovno razmerje v ptujski knjižnici, ker je odšla na delovno mesto knjižničarke in organizatorke knjižničarske službe v Ormož.

^[39] Jugoslovanske pionirske igre (JPI), ki so na različne načine spodbujale ustvarjalnost otrok, so bile prvič organizirane leta 1959. Bile so oblika množičnega vključevanja širokih slojev družbe, od posameznikov, društev, gospodarskih, kulturno-prosvetnih organizacij in ustanov, v razvoj različnih področij družbene dejavnosti.

^[40] SI_ZAP/0077, AŠ 25, št. ov. 73, Poročilo delu LIŠK v letu 1962.

Leta 1965 je skrb za pripravo pravljčnih ur prevzela Planinškova in jih že to leto šest tudi sama izvedla. Za popularizacijo ustanove je skrbela tudi z objavljanjem knjižnih novosti v Tedniku, na lokalnem radiu in z razstavami originalnih knjižnih ovitkov v izložbenem oknu knjižnice.⁴¹

Knjižničarka Mila Planinšek, 1964. Leta 1965 je pričela z izvajanjem pravljčnih ur za otroke. Foto Jože Vrabl (fotodokumentacija KIPP)

*Razstava knjižnih ovitkov v izložbenem oknu knjižnice, 1964
Foto Jože Vrabl (fotodokumentacija KIPP)*

V letu 1964 so bile uvedene tudi novosti na področju organiziranosti knjižnične zbirke. Gradivo na knjižnih policah je bilo urejeno po strokah, upoštevajoč univerzalno decimalno klasifikacijo (UDK), hkrati pa je bilo leposlovje za mlade bralce, glede na njihove razvojne značilnosti, razvrščeno v tri starostne stopnje. Taka ureditev knjižničnega gradiva je omogočila uvedbo sodobnega načina izposoje – prostega pristopa bralcev h knjigam.⁴² Nov sistem izposoje⁴³ je zahteval skrbno načrtovanje izgradnje in ureditve zbirke ter spremljanje uporabe le-te, hkrati je od knjižničarja zahteval tudi dolgotrajnejše urejanje polic, večjo kontrolo nad knjigami ter aktivno sodelovanje z bralcem pri izbiranju knjig. Planinškova je poročala, da so se mladi novi ureditvi hitro privadili in da ugodno vpliva na njihovo samostojnost pri izbiri knjig.

Glede nabave gradiva je bil leta 1964 z upravo ptujske podružnice Mladinske knjige sklenjen dogovor, da bo le-ta, zaradi boljše evidence in večje ažurnosti pri zagotavljanju novosti, v mladinski oddelek knjižnice na ogled redno pošiljala po en izvod vsake novo prispele izdaje.

Ker je bil to najbolj obiskan oddelek knjižnice, z najvišjo izposojjo, so bile knjige, zlasti leposlovne za cicibane in pionirje, ki so predstavljale dve tretjini knjižnega fonda, skoraj popolnoma izrabljene.

Planinškova je večkrat poročala o neprimernem ravnanju bralcev z izposojenimi knjigami, zato je vodstvo sklenilo, da se v oddelku mladinske in ljudske knjižnice prične z ovijanjem novih knjig v polivinil in bralce tozadevno osveščati tudi s prispevki v lokalnih občilih.

Sredi leta 1966 sta se od knjižnice poslovila upravnik Drago Hasl ter knjižničarka Mila Planinšek. Hasla je nasledila Milojka Alič, delo v mladinskem oddelku pa je najprej za kratek čas prevzela Ljudmila Kerbler. Ker je polovico delovnega časa opravljala v mladinskem, polovico pa v ljudskem oddelku, je v mladinskem oddelku skoraj vse strokovno delo zastalo, tekla je le izposoja. Stanje se je izboljšalo februarja 1967, ko je oddelek dobil novo delovno moč, učiteljico Vereno Kolarič. Prevzela je delo v izposoji, medtem ko je za inventarizacijo in katalogizacijo knjig mladinskega oddelka, kamor sodi tudi vsebinska obdelava (klasifikacija in geslenje), skrbela Kerblerjeva. Personalni prirast je omogočil izdelavo novega abecednega imenskega kataloga (stari je bil pomanjkljiv in neustrezen) in nato še pripravo novega naslovnega ter sistematskega kataloga,⁴⁴ ki ga mladinski in ljudski oddelek do takrat še nista imela.⁴⁵ Knjižničarki sta skrbeli tudi za redno objavo knjižnih novosti tako v prostorih knjižnice kot v lokalnem Tedniku, za izvedbo pravljčnih ur, z letom 1969 sta prvič pričeli pripravljati tudi mesečne literarne uganke. V skrbi za sistematično vzgojno-izobraževalno delo z mladimi bralci je vodstvo knjižnice skrbelo tudi za strokovno izpopolnjevanje knjižničnega osebja, ki naj bi poleg poznavanja mladinske književnosti vključevalo tudi znanja o dognanjih pedagoške stroke. Knjižničarki sta se tako začeli udeleževati različnih strokovnih seminarjev, ki jih je v prizadevanju po permanentnem strokovnem izpopolnjevanju in širjenju znanja med mladinskimi knjižničarji pripravljala Pionirska knjižnica v Ljubljani, npr. seminar Pravljčna ura (1969), Uporaba avdiovizualnih sredstev (1970) ... V poročilu o delu za leto 1975⁴⁶ se prvič omenja potreba, da bi se pravljčne ure morale izvajati ločeno glede na starostno stopnjo otrok, beremo pa tudi o skrbi za vzgojo mladega bralca v aktivnega uporabnika knjig in knjižnice. Knjižničarki sta šolsko mladino sistematično seznanjali s knjižničnim redom, z razporeditvijo knjižničnega gradiva, z referenčno literaturo (enciklopedije, leksikoni, slovarji, priročniki ...) in njeno uporabo.

Vprašanje preselitve mladinske knjižnice v večje in ustreznejše prostore pa je kljub dolgoletnemu prizadevanju vodstva ostalo nerešeno. Oddelek je imel največjo izposojjo, a je delal v najbolj nemo-gočih razmerah. Knjižnica si je še vedno prizadevala pridobiti njej dodeljene sosednje prostore na Krempljevi 2 (v pritličju desno), ki jih je že od leta 1957 zasedala uprava Trgovskega podjetja Izбира. Nekaj časa se je razmišljalo, da bi se v prvo nadstropje na Krempljevo 2, kjer je takrat delal katastrski urad, preselil tudi študijski oddelek. Leta 1967 se je v DPM Ptuj pojavila tudi ideja, da bi se mladinska knjižnica poimenovala po Kostji Rešu, najmlajšem partizanu našega področja, a je delovna skupnost knjižnice poimenovanje oddelka preložila na čas, ko naj bi se knjižnica z vsemi oddelki preselila v nove prostore Šolskega centra za lesnopredelovalno in kovinsko stroko.⁴⁷

Leta 1969 se je končno rešilo vprašanje novih prostorov študijskega oddelka. Ta se je junija preselil v prostore minoritskega samostana. Za potrebe depoja so prenovili eno krilo samostana, čitalnica z izposojjo ter uprava pa sta svoje prostore dobili v bivši zgradbi pošte ob samostanu. Najprej je bilo predvideno, da se bosta že naslednje leto v minoritski samostan preselila tudi ljudski in mladinski oddelek, a se je izkazalo, da na novi lokaciji ni dovolj prostora niti za depoje študijskega oddelka. Ker so stroški za opremo novih prostorov preseglj znesek predračuna, se je manjkajoči denar vzel

41 SI_ZAP/0077, AŠ 24, št. ov. 73, Poročilo o delu LIŠK za leto 1965.

42 SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 68, Zapisnik 4. zбора delovne skupnosti LIŠK z dne 29. 9. 1964.

43 Med mladinskimi knjižnicami v Sloveniji je ureditev knjižnične zbirke v prosti pristop prva uvedla Pionirska knjižnica v Ljubljani leta 1961. Do takrat so imele knjižnice večinoma skladiščni sistem postavitve gradiva, ki je upošteval tekočo številko dotoka knjižničnega gradiva. Bralci so do knjig dostopali preko katalogov.

44 Sistematski oz. stvarni katalog je urejen po določenem klasifikacijskem sistemu (UDK), naslovni pa po stvarnih naslovih publikacij.

45 SI_ZAP/0077, AŠ 26, št. ov. 74, Poročilo o delu LIŠK za leto 1967.

46 SI_ZAP/0077, AŠ 26, št. ov. 74, Poročilo o delu LIŠK za leto 1975.

47 SI_ZAP/0077, AŠ 21, št. ov. 68, Zapisnik 8. seje zбора delovne skupnosti LIŠK z dne 23. 11. 1967.

od sredstev, predvidenih za opremo mladinskega in ljudskega oddelka, ki sta tako še nadaljnjih trinajst let ostala na stari lokaciji. Zaradi permanentnega naraščanja izposoje se je v decembru 1974 izposojevalni čas obeh oddelkov podaljšal. Odslej sta poslovala vsak dan od 8. do 15. ure (prej od 10. do 14. ure) in v soboto od 10. do 12. ure. Obisk in izposoja sta se sedaj še povečala. Tako je mladinski odderek, s knjižno zalogo 9.600 knjig in s 1.400 aktivnimi bralci, v letu 1975 zabeležil 12.288 obiskov (v študijskem 5.653, v ljudskem 19.229) in 32.003 izposojenih knjig. Povprečno si je 80 bralcev na dan izposodilo 200 knjig.⁴⁸ Knjige na policah so se stiskale v dveh vrstah, prav tako je bilo natrpano malo skladišče, ki sta ga skupaj uporabljala ljudski in mladinski odderek. Zaradi gneče je bil dostop do gradiva v prostem pristopu zelo otežkočen.

Konec februarja 1976 je mladinski odderek zapustila Verena Kolarič. Njeno delo je prevzela Danica Cimprič, ki je od leta 1969 v knjižnici opravljala tajniško-računovodske posle. Septembra 1977 se je upokojila tudi dotedanja ravnateljica Milojka Alič, vodenje knjižnice je prevzel profesor Drago Šuligoj. Z njegovim prihodom je študijski odderek knjižnice prešel na celodnevno izposajo, mladinski in ljudski odderek, kjer zaradi pomanjkanja kadra celodnevne izposoje ni bilo mogoče organizirati, pa sta odslej ob sredah poslovala tudi popoldan, od 10. do 18. ure, od 1. septembra 1979 naprej pa od 12. do 19 ure. Po smrti Danice Cimprič februarja 1979 je uprava knjižnice sklenila spremeniti zahtevano izobrazbo za zasedbo delovnega mesta knjižničarja v mladinskem oddelku iz srednješolske v višjo humanistične smeri. Aprila 1979 je mladinski odderek prevzela Helena Kovačič Pižmoht.

Jeseni leta 1979 se je končno pokazala možnost rešitve hude prostorske stiske ptujske knjižnice. Ravnatelj Šuligoj je v srednjeročnem planu razvoja knjižnice razmišljal celo o novogradnji ter nujni zaposlitvi višjega knjižničarja v mladinskem oddelku za celodnevno izposajo. Kulturni skupnosti občine Ptuj naj bi posredovali zahtevek po 1900 m² novozgrajenih prostorov, sredstva zanje pa naj bi pridobili s samoprispevkom.⁴⁹ A občinska oblast se je odločila knjižnici dodeliti dodatne prostore v minoritskem samostanu, iz katerih se je pred tem izselila Osnovna šola dr. Ljudevita Pivka.⁵⁰ Le-ti so bili v dokaj slabem stanju: ob pregledu so ugotovili večje poškodbe tal, oken in zidov, slabo vzdrževano strešno kritino ter z iztrebki golobov umazano podstrešje.⁵¹ Tako je bilo najprej potrebno zagotoviti zadostna finančna sredstva za adaptacijo in vzdrževanje dodeljenih prostorov ter za ureditev nujno potrebne centralne kurjave. Ker je bil to čas gospodarske krize, ko so bile vse sile osredotočene predvsem na ustvarjanje pogojev za ekonomsko stabilizacijo, se je zapletlo pri vprašanju plačnika navedenih del. Z adaptacijo dodeljenih prostorov se je pričelo šele konec leta 1981, ko so sredstva za obnovitvena dela zagotovile Samoupravna stanovanjska skupnost, Kulturna skupnost občine Ptuj ter knjižnica.⁵²

V poletnih mesecih leta 1982 je študijska knjižnica dočakala preselitev v obnovljene prostore minoritskega samostana. Istočasno je morala izprazniti poštno prostore, iz Krempljeve ulice pa se je po 27 letih boja za ustrežnejše prostore končno preselil tudi mladinski odderek knjižnice. Njegovi prostori so se iz 18,26 m² povečali na »razkošnih« 55 m². Konec leta 1982 je imel 13.389 knjig in 1.553 aktivnih bralcev, ki so si izposodili 28.172 knjig. Odderek ljudske knjižnice je ostal na stari lokaciji. Takšna ureditev je sicer omogočila boljše pogoje za delo knjižnice, a je bila to spet le začasna rešitev, saj ni zagotavljala zadostnega prostora.

Leta 1983 je v knjižnici prišlo do nekaterih kadrovskih sprememb. 1. septembra se je ravnatelj Drago Šuligoj vrnil k svojemu profesorskemu delu, nova ravnateljica knjižnice je postala višja knjižničarka Lidija Majnik. Helena Kovačič Pižmoht je bila iz mladinskega oddelka razporejena v študijski odderek, delo v mladinskem oddelku pa je v oktobru tega leta prevzela nova sodelavka Liljana Klemenčič, ki se ji je leta 1985 pridružil še Vladimir Kajzovar. Mladinski odderek je sedaj posloval ob ponedeljkih, sredah in petkih popoldan od 12. do 19. ure, v torek in četrtek od 8. do 15. ure, ter 1., 2. in 3. soboto v mesecu od 8. do 12. ure. S 1. septembrom 1987 je odderek prešel na celodnevno izposajo, v izposoji je občasno pomagal še manipulant. Tako se je čakalna doba zmanjšala, kvaliteta izposoje dvignila, zelo pa sta se povečala tudi število bralcev in obisk v oddelku. Leta 1992 je bil v mladinskem oddelku za pomoč v izposoji, najprej kot manipulant, nato kot knjižničar, nameščen še Andrej Frangež.

Kadrovske okrepitve so kljub prostorskim omejitvam (dejavnosti za otroke so se izvajale v sejni sobi študijskega oddelka) dale nova krila kulturnovzgojnim dejavnostim za otroke. Razstave knjižnih novitet, različne tematske razstave, pravljичne urice, literarne uganke, razstave likovnih izdelkov mladih bralcev ... so postale redna oblika dela z mladino. Leta 1986 so bile za aktivno in kvalitetno preživljanje prostega časa med šolskimi počitnicami za otroke prvič organizirane »Vesele urice« oz. počitniške urice s pripovedovanjem pravljic, likovnimi delavnicami ter družabnimi in socialnimi igrami. Tega leta so mladinski odderek prvič organizirano obiskali vsi mali šolarji ptujskih in okoliških vrtcev ter skupine osnovnošolskih otrok, za katere so bile pripravljene bibliopedagoške ure z ogledom knjižnice. K ozaveščanju javnosti o pomenu knjig, knjižnice in kulturnih vsebin, ki jih ta nudi, so pripomogla organizirana predavanja na roditeljskih sestankih po vrtcih in osnovnih šolah na temo »Otrok, knjiga, knjižnica«.⁵³ Leta 1990 je bil organiziran prvi »Otroški literarni popoldan« – srečanje otrok z literarnimi in likovnimi ustvarjalci. Prva gosta te prireditve sta bila pisatelj Feri Lainšček in igralec Miki Roš.⁵⁴

Na prvem Otroškem literarnem popoldnevu, 11. 1. 1990, so se otroci srečali s pisateljem Ferijem Lainščkom in igralcem Mikijem Rošem. (Fotodokumentacija KIPP)

48 SI_ZAP/0077, AŠ 26, št. ov. 74, Poročilo o delu LIŠK za leto 1975.

49 SI_ZAP/0077, AŠ 22, št. ov. 69, Zapisnik 14. seje zbora delovne skupnosti LIŠK z dne 9. 10. 1979.

50 SI_ZAP/0077, AŠ 22, št. ov. 69, Zapisnik 15. seje zbora delovne skupnosti LIŠK z dne 26. 10. 1979.

51 SI_ZAP/0077, AŠ 22, št. ov. 69, Zapisnik 16. seje zbora delovne skupnosti LIŠK z dne 6. 12. 1979.

52 SI_ZAP/0077, AŠ 22, št. ov. 69, Zapisnik 27. seje zbora delovne skupnosti LIŠK z dne 19. 10. 1981.

53 SI_ZAP/0077, AŠ 27, št. ov. 75, Poročilo o delu LIŠK za leto 1986.

54 SI_ZAP/0077, AŠ 27, št. ov. 75, Poročilo o delu LIŠK za leto 1990.

Leta 1992 se je mladinski oddelek prvič vključil tudi v reševanje Mednarodnega knjižnega kviza,⁵⁵ ki ga je z namenom spodbujanja branja vodila nemška bralna ustanova Stiftung Lesen iz Mainza, od leta 1998 naprej pa redno sodeloval v Slovenskem knjižnem kvizu, ki ga je pripravljala Pionirska knjižnica Ljubljana, njegovo reševanje pa organizirale in spodbujale slovenske splošne knjižnice. Ta je leta 2006 prerasel v Slovenski knjižnično-muzejski MEGA kviz, ki ga danes otroci lahko rešujejo v klasični tiskani ali elektronski obliki.

Izostalo ni niti strokovno izpopolnjevanje zaposlenih, ki sta se redno udeleževala strokovnih srečanj slovenskih mladinskih in šolskih knjižničarjev v Pionirski knjižnici v Ljubljani. Maja 1993 je mladinski oddelek LIŠK izvedel prvi seminar za šolske knjižničarje in tako pomagal ponovno oživiti aktiv šolskih knjižničarjev⁵⁶ ter vzpostaviti kvalitetno medsebojno sodelovanje pri različnih projektih za širjenje bralne kulture in sistematično knjižno, književno in knjižnično vzgojo ter informacijsko opismenjevanje otrok in mladine. Tovrstna srečanja so tudi odlična priložnost za izmenjavo informacij o novostih s področja bibliotekarske stroke, mladinske književnosti ter drugih strokovnih področij, pomembnih za kvalitetno izvedbo različnih bibliopedagoških oblik dela z mladimi uporabniki.

Leta 1989 so se v knjižnici začeli postavljati temelji za bodočo avtomatizacijo poslovanja. Knjižničarji so začeli z vnašanjem podatkov o gradivu v računalniško bazo podatkov. Septembra 1990 je stekla računalniška izposoja v študijskem oddelku, konec leta pa je bila sprejeta odločitev, da se knjižnica vključi v kooperativni online knjižnično informacijski sistem in servis COBISS, ki je knjižnice v Sloveniji povezal v enotno računalniško mrežo. Januarja 1993 je knjižnica prešla na računalniško obdelavo gradiva in na avtomatizirano izposajo v sistemu COBISS v študijskem in mladinskem oddelku.⁵⁷ V letu 1994 so gradivo v obeh oddelkih začeli opremljati s črtnimi kodami, za delo v izposoji pa uporabljati optične čitalce. Zaradi časovne stiske, povezane s pripravo na avtomatizacijo izposoje, so bile v mladinskem oddelku nekatere dejavnosti, med drugim literarni popoldnevi za otroke in mladino, opuščene.⁵⁸

MLADINSKI ODDELEK KNJIŽNICE IVANA POTRČA PTUJ (1994–2015)

Ker selitev knjižnice v minoritski samostan ni prinesla bistvenih izboljšav glede razpoložljivega prostora in kadra, so že leta 1984 ponovno stekla prizadevanja za pridobitev novih prostorov. Sredi osemdesetih let 20. stoletja je bil projekt preselitve ptujske knjižnice vključen v občinske programe revitalizacije starega mestnega jedra. Sprejet je bil sklep, da se za potrebe ptujske knjižnice rekonstruira kompleks stavb Malega gradu na Prešernovi ulici 33-35. Poldrugo desetletje trajajoča prenova, za katero se je nadvse trudila takratna ravnateljica Lidija Majnik, se je končala 5. oktobra 2000, s svečano otvoritvijo novih prostorov ptujske knjižnice – ta je leta 1993 prevzela ime po pisatelju Ivanu Potrču – in z združitvijo vseh njenih oddelkov pod eno streho na Prešernovi ulici.

Prvo fazo projekta preselitve knjižnice v nove prostore je knjižnici po večletnih pripravah in prizadevanjih uspelo realizirati v poletnih mesecih leta 1994, ko se je v južni trakt, novogradnjo na južnem dvorišču Malega gradu, preselil mladinski oddelek.

23. junija 1994 je 1.500 otrok iz občine Ptuj v živi verigi v novo knjižnico simbolično preneslo 600 knjig,⁵⁹ ob ptujskem občinskem prazniku, 6. avgusta 1994, pa so bili svečano odprti in svojemu poslanstvu predani novi prostori mladinskega oddelka.⁶⁰ Tako je med letoma 1994 in 2000 ptujska knjižnica svojo dejavnost vršila na treh lokacijah: študijski oddelek v minoritskem samostanu, ljudski v Krempļjevi ulici, mladinski, in od leta 1996 še potujoča knjižnica, na Prešernovi ulici.

23. junija 1994 je mladim je pri prenosu knjig na novo lokacijo pomagal tudi ptujski župan Vojteh Rajher. (Fotodokumentacija KIPP)

Ptujska mladinska knjižnica je s preselitvijo v Mali grad prvič v zgodovini svojega delovanja dobila sodobne in lepo opremljene prostore s 426 m² površine. Večina prostora v treh etažah knjižnice je namenjena izposoji na prosti pristop, oddelek pa je pridobil tudi čitalnico z najrazličnejšimi priročniki, revijami in časopisi, pisarno za zaposlene, manjše skladišče ter lepo urejeno pravljlično sobico z izbranimi knjigami, igračami, didaktičnimi igrami in likovnim materialom. Prostorski razširitvi je sledila še kadrovska okrepitev. V septembru 1994 so se ekipi mladinskega oddelka pridružile nove sodelavke, višji knjižničarki Melita Zmazek in Leonida Mesarič ter Andreja Rimele. Slednja je najprej opravljala delo manipulanta, leta 1996, ko je Kajzovar prevzel vodenje potujoče knjižnice, pa je prevzela delo knjižničarja. Za vodjo kadrovske okrepljenega mladinskega oddelka je bila imenovana Liljana Klemenčič.

6. avgusta 1994 je Lidija Majnik simbolično prejela ključe novih prostorov iz rok ptujskega župana Vojteha Rajherja, predsednika izvršnega sveta SO Ptuj Branka Brumna in pisateljice Branke Jurca. (Fotodokumentacija KIPP)

55 SI_ZAP/0077, AŠ 27, št. ov. 75, Poročilo o delu LIŠK za leto 1992.

56 SI_ZAP/0077, AŠ 27, št. ov. 75, Poročilo o delu LIŠK za leto 1992.

57 SI_ZAP/0077, AŠ 27, št. ov. 75, Poročilo o delu LIŠK za leto 1993.

58 SI_ZAP/0077, AŠ 23, št. ov. 70, Zapisnik delovne skupnosti LIŠK z dne 31. 7. 1990.

59 Živa veriga učencev. V: Tednik, letn. 47, št. 25 (23. jun. 1994), str. 6.

60 MG: Ptuj je odprto mesto. V: Tednik, letn. 47, št. 32 (11. avg. 1994), str. 2.

Tako so bili končno ustvarjeni pogoji za redno izvajanje najrazličnejših dejavnosti za mlade bralce: za izposajo, sistematično bibliopedagoško delo ter raznovrstne dejavnosti za razvijanje knjižne, knjižnične in književne vzgoje. Rezultati so bili vidni že naslednje leto: izposoja gradiva je narasla skoraj za 100 odstotkov,⁶¹ raznovrstnim, že uveljavljenim dejavnostim oddelka se je leta 1995 pridružil še Medobčinski knjižni kviz,⁶² avtorski projekt, ki ga je ekipa ptujskih mladinskih knjižničarjev v čast aprilskim knjižnim praznikom⁶³ pripravljala celo desetletje, do leta 2004. Odmevno knjižno tekmovanje, v katero je bila vključena večina osnovnih šol s širšega ptujskega in ormoškega področja, sta prvi dve leti pripravljala Liljana Klemenčič in Vladimir Kajzovar, po njegovem prestopu med potujoče knjižničarje pa sta naslednjih osem let kviz pripravljali in vodili Klemenčičeva in Melita Zmazek. Tekmovanje je uspešno zadovoljevalo mnoge cilje: sodelovanje med splošnimi in šolskimi knjižnicami, spodbujanje knjigoljubja, dvig bralne kulture, spoznavanje nove slovenske in prevodne literature, seznanjanje s knjižničarsko stroko in bibliotekarsko terminologijo, zavedanje raznolikosti maternega jezika, literarnih oblik in poučne literature ... Predfinalno tekmovanje je potekalo v pravljčni sobi mladinskega oddelka, finale pa v studiu Radia Ptuj z neposrednim prenosom, kar je bilo za vse sodelujoče prijetno in poučno doživetje.

Za nemoten potek Medobčinskega knjižnega kviza je skrbela tričlanska komisija: v letu 2002 so to bile (od leve proti desni): Nada Jurkovič, sodelavka Zgodovinskega arhiva Ptuj, ter knjižničarki Leonida Mesarič in Helena Kovačič Pižmoht. Ob Heleni sedita Melita Zmazek, avtorica strokovnega dela knjižnega kviza, ter Andrej Frangež, ki je skrbel za tehnično podporo. (Tednik, 25. 4. 2002, str. 5)

Finale knjižnega tekmovanja v studiu Radia Ptuj. Ob osnovnošolskih knjigoljubih stoji Liljana Klemenčič, avtorica literarnega dela knjižnega kviza, ob njej sedi Vladimir Kajzovar, voditelj kviza na valovih Radia Ptuj. (Tednik, 26. 4. 2001, str. 4)

Leta 1996 je Klemenčičeva za popularizacijo knjig in knjižnice v lokalnem časopisu Tednik začela pripravljati še rubriko Tednikova knjigarnica. V njej zainteresirano javnost še danes seznanja o magičnem svetu pisane besede, ponuja knjižne novosti in raznovrstne prireditve mladinskega oddelka. Leta 1997 je zasnovala tudi Ulico knjig,⁶⁴ uspešno tematsko razstavo knjig v izbranih izložbenih

oknih na ptujskih ulicah od minoritskega samostana do Malega gradu. Razstavo, ki je mestu ob aprilskih knjižnih praznikih dajala drugačno, privlačnejšo podobo, so s pomočjo knjižničarjev in šolskih likovnikov postavili osnovnošolski knjigoljubi. Leta 1998 se je mladinski oddelok priključil vseslovenski akciji Moja najljubša knjiga. V projektu, ki ga je osnovala Pionirska knjižnica Ljubljana, vodijo in koordinirajo pa jo slovenske splošne knjižnice, mladi bralci izbirajo svojo najljubšo slovensko in v slovenščino prevedeno knjigo. Do leta 2007 je vse aktivnosti v zvezi z Mojo najljubšo knjigo in Slovenskim knjižnim kvizom vodila Melita Zmazek, po njenem odhodu v domoznanski oddelok knjižnice sta ti dve obliki privabljanja otrok k branju in uporabi knjižničnega gradiva prevzeli Leonida Mesarič in Andreja Rimele.

Leta 1999 je Urška Stropnik Šonc, priznana slovenska ilustratorica, za mladinski oddelok izdelala imeniten ekslibris in zanj prejela nagrado na tekmovanju Ex Libris 1999, Škofja Loka.

Od leta 2001 se v mladinskem oddelku uspešno odvijajo Pravljčne urice z jogo,⁶⁵ ki jih izvajata knjižničarka in pravljčarka Liljana Klemenčič in inštruktorica joge Sonja Trplan. Temeljno bibliopedagoško dejavnost za mlade bralce – pripovedovanje pravljic, spoznavanje kvalitetnih knjig in književnih ustvarjalcev – sta domiselno nadgradili z vajami za razvijanje koncentracije, gibalnih spretnosti in sposobnosti občutenja lastnega telesa ter tehnikami sproščanja. Leta 2001 so za kratek čas zaživel tudi Pogovori ob knjigi, ki jih je za najstniško mladino pripravljala Leonida Mesarič. Oddelok je od leta 2006 vključen tudi v nacionalni projekt Rastem s knjigo, ki poteka pod okriljem Ministrstva za šolstvo in šport RS z namenom spodbujanja bralne kulture med učenci sedmih razredov osnovnih šol, od leta 2010 pa tudi za dijake prvih letnikov srednjih šol. Leta 2012 se je priključil tudi k izvajanju projekta Pikina bralna značka, ki poteka pod okriljem velenjskega Pikinega festivala. Tega leta 2012 so se mnogovrstnim dejavnostim mladinskega oddelka pridružile še Igralne urice s knjigo. Pripravlja jih bibliotekarka Jasmina Toš, sodelavka mladinskega oddelka od leta 2009 naprej.⁶⁶

61 Glej tabelo Izposoja in obiski v mladinskem oddelku 1955–2015 na koncu prispevka.

62 SI_ZAP/0077, AŠ 27, št. ov. 75, Poročilo o delu KIPP za leto 1995.

63 2. april, mednarodni dan knjig za otroke, in 23. april, svetovni dan knjige in avtorskih pravic.

64 SI_ZAP/0077, AŠ 27, št. ov. 75, Poročilo o delu KIPP za leto 1997.

65 SI_ZAP/0077, AŠ 28, št. ov. 76, Poročilo o delu KIPP za leto 2001.

66 Nasledila je Katjo Kraljič, ki je v izposoji mladinskega oddelka delala med letoma 2007 in 2009.

Uporaba nove informacijske tehnologije v prvi polovici devetdesetih let, ki je botrovala mnogim spremembam v vseh segmentih knjižničnega dela (leta 2001 je bila v mladinskem oddelku izvedena prva inventura s pomočjo nove računalniške tehnologije v ptujski knjižnici), je mladinske knjižničarje postavila pred nov izziv: izobraževanje mladih uporabnikov za uporabo spletnega knjižnično informacijskega sistema in servisa COBISS ter za odgovorno in varno rabo svetovnega spleta. Že pri preselitvi v Mali grad so otroci za potrebe iskanja po Cobissu dobili na razpolago računalnik, leta 2004 pa je oddelek pridobil še t. i. »Tušev kotiček« z dvema računalnikoma, ki je mladim poleg zabave in komunikacije omogočal tudi seznanjanje z aktualnimi dogodki, branje spletnih revij in časopisov, opravljanje dela povezanega s šolskimi obveznostmi itn. Leta 2007, v času ravnateljjevanja mag. Matjaža Neudauerja, se je oddelek predstavil javnosti na spletni strani Knjižnice Ivana Potrča Ptuj,⁶⁷ prav tako je na spletu začel objavljati priporočilne sezname knjig za mlade bralce.

ZA ZAKLJUČEK

Mladinski oddelek ptujske knjižnice je v šestdesetletnem delovanju prehodil dolgo in naporno pot. Iz majhne, utesnjene knjižnice s skromno zalogo knjig se je skupaj s svojo matično ustanovo razvil v pomemben kulturni in informacijski center v mestu Ptuj in širše. Pri izvajanju svojega bogatega programa sodeluje z mnogimi izobraževalnimi in kulturnimi ustanovami ter s strokovnimi bibliotekarskimi organizacijami. S svojo dejavnostjo zavzeto uresničuje zahteve Konvencije o otrokovih pravicah⁶⁸ po dostopu otrok do najrazličnejših informacij in gradiv iz domačih in mednarodnih virov ter ustreznih in enakih možnosti kulturnega, umetniškega, razvedrilnega in prostočasnega udejstvovanja, izobraženi mladinski knjižničarji, ki poznajo in razumejo razvojne značilnosti otrok, njihove potrebe in potrebe lokalne skupnosti, pa opravljajo pomembno vlogo ne le pri pridobivanju književnega znanja ter razvijanju bralnih sposobnosti in bralne kulture pri otrocih in mladini, pač pa tudi pri razvijanju otrokove osebnosti, njegovega odnosa do drugih ljudi in sveta.

Že davnega leta 1932 je Paul Hazard (1878–1944), francoski znanstvenik in literarni zgodovinar, v svojem literarnozgodovinskem delu Knjige, otroci in odrasli ljudje,⁶⁹ v katerem se je s pronicljivo znanstveno mislijo posvetil knjigam, namenjenim otrokom, izrazil misel, da je mladinska književnost osnova, iz katere se lahko že v najzgodnejšem otroštvu začne oblikovati duhovna kultura posameznika, mladinske knjižnice pa prostor medkulturnega dialoga, ki prispevajo k zavedanju in spoštovanju lastne kulture ter k spoznavanju drugih kultur ter znanja, izkušenj in modrosti vsega človeštva, torej prostor, ki naj mlade bralce vzgaja v človekoljubne državljane sveta. Mladinski oddelek ptujske knjižnice si te misli prizadeva uveljaviti v polni meri. Njegova urejenost in kvaliteta dela z mladimi bralci presegajo zgolj krajevne meje, kar je plod dolgoletnega prizadevnega dela vseh njegovih zaposlenih ter vodstva knjižnice. Leta 2002 mu je slovenska revija Mama podelila Priznanje za otrokom prijazno knjižnico, naslednje leto pa je Liljana Klemenčič, vodja oddelka, za svoje uspehe na področju mladinskega knjižničarstva prejela Čopovo diplomo.

⁶⁷ Poročilo o delu KIPP za leto 2007 (Arhiv KIPP).

⁶⁸ Konvencija o otrokovih pravicah, 2002.

⁶⁹ Delo je prvič izšlo leta 1932 v francoščini (Les livres, les enfants et les hommes).

KNJIŽNIČARJI MLADINSKEGA ODDELKA PTUJSKE KNJIŽNICE 1955–2015

- Nežka Vaupotič, knjižničarka, 1955–1961
- Rudolf Bitenc, upokojeni učitelj, 1961–1962
- Mila Planinšek, upokojena učiteljica, 1962–1966
- Milka Kerbler, višja knjižničarka, 1966–1967
- Verena Kolarič, knjižničarka, 1967–1976
- Danica Cimprič, knjižničarka, 1976–1979
- Helena Kovačič Pižmoht, višja knjižničarka, 1979–1983
- Liljana Klemenčič, višja knjižničarka, od 1983 naprej (od leta 1994 vodja mladinskega oddelka)
- Vladimir Kajzovar, višji knjižničar, 1985–1996
- Andrej Frangež, od 1992 do 1994 manipulant, od 1994 naprej knjižničar
- Melita Zmazek, višja knjižničarka, 1994–2007
- Leonida Mesarič, višja knjižničarka, od 1994 naprej
- Andreja Rimele, od 1994 do 1996 manipulantka, od 1996 naprej knjižničarka
- Katja Kraljič, bibliotekarka, 2007–2009
- Jasmina Toš, bibliotekarka, od 2009 naprej

IZPOSOJA IN OBISK V MLADINSKEM ODDELKU 1955–2015⁷⁰

Leto	Zaloga	Izposoja gradiva	Aktivni člani ⁷¹	Obisk vezan na izposajo
1955	1.726	8.379	ni podatka	3.583
1960	3.304	18.235	ni podatka	13.020
1965	4.305	19.830	312	8.678
1970	6.092	22.444	918	9.487
1975	9.600	32.003	1.401	12.288
1980	13.204	29.543	1.396	12.850
1982	13.389	28.172	1.553	13.401
1985	17.230	37.004	1.977	18.328
1990	27.162	53.683	3.371	25.860
1994	36.727	78.741	3.242	29.843
1995	40.697	151.519	3.137	31.046
2000	54.653	170.038	2.978	28.695
2005	61.211	176.085	4.140	31.881
2010	61.628	228.825	4.117	31.343
2014	61.483	242.903	3.935	36.131

⁷⁰ V tabeli so prikazani podatki po petletnih obdobjih, posebej so navedeni še podatki za leti 1982 in 1994, ko se je mladinski oddelok knjižnice preselil v Kremljevo oz. v Prešernovo ulico.

⁷⁰ Vir: Delovna in statistična poročila Knjižnice Ptuj 1955–2014.
⁷¹ Aktivni bralci so tisti, ki so v tekočem letu vsaj enkrat obiskali knjižnico.

Ekipo mladinskega oddelka, 2015. Od leve proti desni stojijo Liljana Klemenčič, Andrej Frangež, Andreja Rimele, Jasmina Toš in Leonida Mesarič. Foto Rado Stropnik (fotodokumentacija KIPP)

LITERATURA

Alič, Milojka: Kratek oris razvoja ptujskih javnih knjižnic v novi Jugoslaviji. V: Ptujski zbornik II, Ptuj, Zgodovinsko društvo, 1962.

Alič, Milojka: Razvoj in stanje knjižničarstva v Ptuju. V: Knjižnica, letn. 14, (1970), št. 1–4, str. 40–54.

Hazard, Paul: Knjige, otroci in odrasli ljudje. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1973.

Ob tridesetletnici oblikovanja temeljev sodobnega slovenskega knjižničarstva. V: Knjižnica 18 (1974), št. 1–2, str. 1–12.

30 let Študijske knjižnice na Ptuju. Ptuj, Ljudska in študijska knjižnica, 1978.

Littera scripta manet: 200 let knjižničarstva in tiskarstva na Ptuju. Ptuj, Ljudska in študijska knjižnica, 1993.

Konvencija o otrokovih pravicah. Ljubljana, Slovenski odbor za Unicef, 2002.

Splet znanja in domišljije: zbornik ob petdesetletnici mladinskega knjižničarstva v Mariboru: 1953–2003. Maribor, Mariborska knjižnica, 2006.

Naše delo, letn. 2, št. 34 (25. nov. 1949)

Ptujski tednik, letn. 4, št. 41 (19. okt. 1951)

Tednik, letn. 47, št. 25 (23. jun. 1994) in št. 32 (11. avg. 1994)

Tednik, letn. 54, št. 17 (26. apr. 2001)

Tednik, letn. 55, št. 17 (25. apr. 2002)

ARHIVSKI VIRI

Arhiv Knjižnice Ivana Potrča Ptuj (KIPP), Delovna poročila in zapisniki kolegijev 2004–2015

Fotodokumentacija KIPP

SI_ZAP/0077 Knjižnica Ptuj, Spisovno gradivo in delovodniki 1946–2004, AŠ 1-20, št. ov. 2–66

SI_ZAP/0077 Knjižnica Ptuj, Seje, sestanki, konference, zborovanja Mestne knjižnice in čitalnice Ptuj 1945–2005, AŠ 21–24, št. ov. 67–72

SI_ZAP/0077 Knjižnica Ptuj, Statistična poročila 1948–1960, AŠ 24, št. ov. 73

SI_ZAP/0077 Knjižnica Ptuj, Poročila (delovna, finančna idr.), inventure 1948–2004, AŠ 25–29, št. ov. 73–77

SI_ZAP/0078/18 Tajništvo za prosveto in kulturo pri OLO Ptuj 1945–1957, AŠ 2, št. ov. 4, št. spisa 9, Študijska in Mestna knjižnica Ptuj 1948–1955

Fototeka SI_ZAP/0386

RAZNOLIKE BIBLIOPEDAGOŠKE OBLIKE

Pridevnik bibliopedagoški ne domuje v nobeni izmed slovenskih jezikoslovnih monografij, kjer sicer najdemo mnoge zloženke, vedno bolj udomačene tuje besede, ki se začenjajo z biblio. Besedica 'biblio' pomeni knjiga in je nastala iz grške 'biblion'. V Slovarju slovenskega knjižnega jezika (2014) so na strani 128 navedene mnoge, bolj ali manj znane, »bibliobesede«: bibliobus (urejen avtobus s knjižnico, namenjeno izposojanju), bibliofil (ljubitelj in zbiralec knjig, zlasti starih in dragocenih), bibliofilija (ljubezen do zbiranja knjig), biblioman (strasten zbiralec knjig), biblioterapija (zdravljenje, zlasti čustvenih težav, z branjem ustreznih knjig) ... Največ tovrstnih zloženek je zapisanih v Bibliotekarskem terminološkem slovarju (2009), kjer je na strani 48 razloženo, da je bibliopedagogika veda o izobraževanju, vzgoji bralcev za uporabo knjižničnega gradiva, storitev in informacijskih virov. Prav tam najdemo še: biblioklast (človek, ki uničuje knjige z izrezovanjem, trganjem posameznih listov, delov), bibliofag je knjigožer, bibliofobija je bolezenski strah pred knjigami, bibliokleptomanija je bolezensko prisvajanje tujih knjig ..., le besedice bibliopedagog ni nikjer, pa vendar najbolje zajema tiste knjižnične, knjižne in književne veščine ter znanja, ki omogočajo svojstveno izobraževalno delo z obiskovalci knjižnic.

Prostorske in kadrovske zagate Mladinskega oddelka, kot je razvidno iz prispevka o zgodovini oddelka (Melita Zmazek), so ovirale načrtni in sistematični razvoj bibliopedagoških dejavnosti pred letom 1994, ko se je celotni oddelek za mlade preselil na zdajšnjo lokacijo Malega gradu. Seveda so bili mladi bralci tudi pred letom 1994 vabljeni na posebej pripravljene in izbrane prireditve, srečanja z avtorji, na knjižne razstave, sodelovali so v knjižničnih tekmovanjih in reševali literarne uganke. A dve sobici in hodnik v Minoritskem samostanu so bili izhod v sili. Vse sobice zdajšnjega Mladinskega oddelka, skupaj jih je deset: devet v treh etažah s postavljenim knjižničnim gradivom in izposojevališčem z razstavnimi vitrinami ter velika pravljčna soba – lahko bi jo poimenovali kar pravljčna sobana – z urejeno zbirko knjižnega in neknjižnega gradiva, s knjigricami (tako smo poimenovali tiste knjigice za najmlajše, ki so običajno iz blaga in podobnih mehkih materialov in so različne po materialnih lastnostih, nenavadnega formata in oblike), zbirko didaktičnih in gibalnih iger, igrač in drugih športnih ter pravljčnih pripomočkov, kakor tudi celoten kompleks Malega gradu omogočajo izvajanje bibliopedagoške dejavnosti na Ptujskem. V dveh desetletjih so se ustalile in razvile naslednje bibliopedagoške oblike dela za otroke: literarna razstava z uganko, vrtec na obisku, pravljčne in literarne urice za napovedane skupine osnovnošolcev, biblioure z vodstvom po celotni ustanovi, specialne bibliourice, Knjiga v roki miga za otroke in starše, Pravljice z jogo ter nacionalni projekt za sedmošolce Rastem s knjigo in povezovalni projekt slovenskih splošnih knjižnic Pikina bralna značka. Vse naštetost se odvija na lokaciji Mladinskega oddelka oziroma celotne Knjižnice Ivana Potrča Ptuj, Prešernova 33–35, velikokrat pa naštete bibliopedagoške oblike izvajamo kot gostujoči knjižničarji v vrtcih in šolah, bodisi izključno za otroke bodisi za otroke in starše, vzgojitelje in učitelje na pedagoških konferencah ali na srečanjih v vrtcih in šolah. Knjižnično, knjižno in književno vzgojo s popularizacijo kvalitetnega leposlovja in žive pripovedovane besede izvajamo v sodelovanju s festivaloma Dnevi poezije in vina in Arsana.

Najmanjša knjigica na dlani nasmeh otrok privabi. (Fotodokumentacija KIPP, 2011)

PRAVLJICE Z JOGO

Pravljice z jogo so izvirna avtorska bibliopedagoška oblika, ki sta si jo zamislili in jo izvajata mladinska knjižničarka in pravljíčarka Liljana Klemenčíč in zunanja sodelavka, defektologinja in inštruktorica joge v vsakdanjem življenju Sonja Trplan. Namenjene so predšolskim otrokom, okvirno od četrtega leta dalje, in učencem prvega triletja ter se domala dvajset let izvajajo vsak prvi in tretji četrtek v mesecu ob 17. uri v pravljíčni sobi. Zaželeno so lahna športna oblačila in copatki. Avtorici sta zastavili naslednje bibliopedagoške cilje:

- splošni (razvijanje odnosa do kulturnih ustanov in vsebin, omikano vedenje, multikulturno in medgeneracijsko razumevanje, spoštovanje in razumevanje drugačnosti, razvijanje spodobne, potrpežljive in umirjene komunikacije, navajanje na red, disciplino in podobno);
- knjižnični (motiviranje, pridobivanje in izobraževanje uporabnikov, spoznavanje knjižničnih pravil in zbirk, osnove bibliotekologije, oblikovanje knjižničnega bontona in udomačenja knjižničnih gradiv, vraščanje knjižničnih prostorov v vsakdanje življenje, pridobivanje novih članov in bralna motivacija leposlovja in strokovnih monografij za otroke in za odrasle spremljevalce otrok, dvig izposoje kvalitetnega izvirnega in prevodnega leposlovja, seznanjanje z novitetami, spodbujanje družinske uporabe knjižničnih prostorov, navajanje na kvalitetno preživljanje prostega časa, biblioterapija v sledovih in podobno);
- knjižni (spoznavanje in udomačenje osnovnih knjižnih oblik, osnove bibliologije, spoznavanje knjigric, prijateljevanje z različnimi knjižnimi oblikami, spoznavanje in razvijanje rokovanja s knjižnim gradivom, spoznavanje kvalitetne stvarne knjige in podobno);
- književni (zbrano poslušanje pripovedovanja, spoznavanje klasičnih in novih leposlovnih del za otroke, spoznavanje proze in poezije, ostrenje likovnega in besedilnega okusa, ozaveščanje in spoznavanje literarnih nagrad in nagrajencev, poudarjanje pomena ljudskega slovstva, spoznavanje manj znanih ljudskih pravljič, pripovedk in legend z vsega sveta, seznanjanje s kvalitetno knjigo in podobno).

Čutimo srčke in jih pobožamo. (Fotodokumentacija KIPP, 2013)

Razgibamo celo svoje telo. (Fotodokumentacija KIPP, 2013)

Pravljice z jogo sestavljata dve nedeljivi, enakovredni celoti: pravljíčna in jogijska, poslušanje pravljíce in vadba joge (po metodi društva Joga v vsakdanjem življenju), kar je naravno sožitje, saj prve pravljíce izhajajo iz Indije, ki je domovina te priljubljene športne dejavnosti za vse starosti.

Joga v vsakdanjem življenju pomeni združitev pa tudi ravnotežje in enost. Sodobni način življenja ruši ravnotežje narave in človekovo sožitje z njo, joga pa si prizadeva za ponovno vzpostavljen harmoničen odnos ter uresničuje naslednje cilje:

- fizično zdravje (spodbujanje naravnega, harmoničnega, celostnega razvoja otroka, načrtno pridobivanje fine in grobe motorike, osnove gibalnih vzorcev, spoznavanje in poimenovanje delov telesa, ozaveščanje gibov, razvijanje občutka za telo, spodbujanje orientacije na sebi in v prostoru, razgibavanje posameznih mišičnih sklopov, sklepov in hrbtenice ter celega telesa, krepitev mišic, razvijanje moči, prožnosti, ravnotežja, koordinacije gibov, negovati in spodbujati zavestno dihanje in podobno);
- mentalno zdravje (s pomočjo meditacije, ki temelji na zavedanju in objektivnem opazovanju, se postopoma osvobajamo strahov, odvisnosti in negativnega mišljenja, razvijamo svojo notranjo modrost in notranji mir ter ustvarjalne energije, razvijamo samokontrolo in empatijo ter krepimo funkcije čutil);
- družbeno zdravje (bistveni vidik joge je razvijanje pozitivnih človeških vrednot, kot je npr. strpnost, potrpežljivost, razumevanje, sprejemanje, povezovanje, sproščenost, odgovornost do sočloveka, družbe in narave, korigiranje, blaženje, sprejemanje in razumevanje fizične, mentalne, socialne in duhovne razlike v razvoju otroka);
- duhovno zdravje (je nadgradnja vseh drugih ciljev, saj joga obravnava človeka celostno, tudi kot duhovno bitje, ki teži k samospoznanju, k spoznanju božjega, oziroma h kozmični enosti).

Poslušamo pravljíco pred vadbo joge. (Fotodokumentacija KIPP, 2013)

Vsako urico začenjava z motivacijo in priložnostno tematsko razstavo in zaključujeva z izbranim igranjem in branjem. Poslušanje poteka frontalno, otroci sedijo na stolčkih, le-te sami ali s pomočjo odraslih pospravijo, nato posteljejo vadbene blazine.

V sezoni Pravljič z jogo, ki se vedno začenja v tednu otroka (oktobra) in zaključi prvi teden junija, se povprečno zvrsti 300 obiskovalcev.

Če želite izvedeti več:

- Liljana Klemenčič, Sonja Trplan: Pravljič z jogo. V: Šolska knjižnica, letn. 20 (2010), št. 3/4, str. 257.
- Liljana Klemenčič: Pohvala in čast za pravljice z jogo: obisk Paramhansa Maheshwaranande. V: Štajerski tednik, letn. 63, št. 50 (2. jul. 2010), str. 27.
- Sonja Trplan: Na igriv način: joga za predšolske otroke. V: 7D, letn. 60, št. 16 (20. apr. 2011), str. 46.
- Liljana Klemenčič, Sonja Trplan: Pravljič z jogo ali kako pravljica lepo mesto najde. V: Otrok in knjiga, letn. 39 (2012), št. 83, str. 196–202.
- Slavica Pičerkó Peklar: Pravljič z jogo – doživetje za otroke. V: Večer, letn. 70, št. 103 (6. maj 2014), str. 25.
- Paramhans Swami Mahershwarananda: Sistem Joga v vsakdanjem življenju. Dunaj, Ibero Verlag, 2010.

TURISTIČNE BIBLIOURICE

Turizem je pojav, da kdo potuje, začasno spremeni kraj bivanja zaradi oddiha ali razvedrila. Tako pojasnjuje Slovar slovenskega knjižnega jezika (2014) in ker je Ptuj turistični biser, je veliko skupin otrok iz vse Slovenije, pa tudi iz zamejstva, ki se udeležujejo t. i. šole v naravi na Ptuj ali v njegovi okolici. Bivajo v prenočišču Kurent, v Termah Ptuj, v centru obšolskih dejavnosti Štrk, ali pa prihajajo na enodnevne izlete. Z letom 1994, še več pa z umestitvijo Knjižnice Ivana Potrča Ptuj na seznam najlepših knjižnic Evrope (2009), letno Mladinski odderek in celotno knjižnico obiše okoli 90 napovedanih skupin, praviloma osnovnošolcev (okoli 2.500 otrok). To je publika, ki ne sodi med možne člane naše knjižnice, zato smo tej obliki bibliour dodali pridevnik turistični.

V davnih časih je bi Ptuj velemesto. Verjamete? (Fotodokumentacija KIPP, 2011)

Turistične bibliourice uresničujejo, poleg splošnih bibliopedagoških, še posebne cilje, ki zajemajo informacije o:

- zgodovini mesta,

- Rimljanah in Ptuj,

- o gradu in Herbersteinah,

- o zemljepisni umestitvi mesta in pokrajine,

- značilnostih kraja,

- mostovih na Dravi (Puhov most),

- o Ptujskem morju,

- krajinskem parku Šturmovci,

- o orientaciji in legi kraja,

- o osrednji splošni knjižnici,

- kratki zgodovini in arhitekturni podobi Malega gradu,

- o poimenovanju po pisatelju Ivanu Potrču,

- pisateljici Branki Jurca,

- domoznanskih avtorjih (fotografski mojster Stojan Kerbler, bibliotekar Jakob Emeršič ...),

- pisateljih in pesnikih našega kraja (Remec, Ingolič, Bedrač, Šteger ...),

- slikarjih in ilustratorjih, ki so upodobili Ptuj in kurenta v monografijah,

- o leposlovju z motiviko kurenta,

- in zaključijo s pravljico o kurentu.

Kot vse bibliopedagoške oblike so tudi turistične urice prilagojene starosti otrok ter potekajo (po želji) eno ali dve šolski uri, kar je odvisno tudi od starosti in številnosti skupine. V okviru turističnih uric si otroci lahko ogledajo razstavo ter rešijo literarno uganko.

Turistične urice začenjamo na dvorišču ustanove, če je vreme primerno, osrednji del je v pravljčni sobi, obisk pa vedno zaključimo z razgledom po Dravskem in Ptujskem polju »v tisti čudni, visoki, trapezasti, šotorasti strehi«.

Osnovno knjižnično gradivo, ki je del priročne knjižnice Mladinskega oddelka in je tudi predmet vsakokratne priložnostne razstave v okviru turistične biblioure:

- Ptuj: vodnik po mestu, 2003

- Marjeta Ciglencéki, 1983: Ptuj na starih vedutah

- Ptuj: monografija o gospodarskem in družbenem razvoju ptujske občine po drugi svetovni vojni, 1992

- Marjeta Ciglencéki, 1995: Ptuj: Najlepši pa je zame Ptuj ...

- Ivan Stopar, 1990: Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji

- Ivan Stopar, 1986: Gradovi na Slovenskem

BIBLIOPEDAGOŠKE DEJAVNOSTI ZA OTROKE V STAROSTI OD ŠTIRI DO DESET LET

V pričujočem članku so predstavljene bibliopedagoške dejavnosti, ki jih izvajamo v številnih slovenskih splošnih knjižnicah. Pokazale so se kot uspešne, zato smo jih vključili v bibliopedagoško delo tudi v Mladinskem oddelku Knjižnice Ivana Potrča Ptuj.

Mladinski oddelek ptujske knjižnice s svojo dejavnostjo prispeva pomemben delež v odkrivanju bogastva pisane besede in knjižnice mladim bralcem. V ta namen izvajamo nekaj organiziranih in napovedanih bibliopedagoških aktivnosti, katerih skupni namen je v knjižnico privabljanje otroke in njihove starše, spodbujati branje, dvigati bralno kulturo, vzgajanje dobrih bralcev in medsebojno druženje.

Med najmlajšimi so zelo dobro sprejete Pikina bralna značka, počitniške urice in igralne urice s knjigo, ki jih zdaj že nekaj let z veseljem vodim in so zame vsakoletni izziv.

PIKINA BRALNA ZNAČKA postaja vseslovensko gibanje in je prostovoljna dejavnost, katere osnovni cilj je vzgojiti bralca, ki bo vedno rad bral. Ime je dobila po nagajivi in priljubljeni deklici Piki Nogavički, junakinji del švedske avtorice Astrid Lindgren. Pikina bralna značka ima petdesetletno tradicijo, s slovensko pa so leta 2011 začeli v Knjižnici Velenje, kjer ima tudi svoj festival.

Leta 2012/13 se je v okviru Evropske prestolnice kulture velenjski knjižnici pri izvajanju Pikine bralne značke pridružilo še šest knjižnic: Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, Knjižnica Ksaverja Meška Slovenj Gradec, Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož in Mariborska knjižnica. Že v šolskem letu 2013/14 je potekala v vseh naštetih knjižnicah, razen v Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, z njo pa nadaljujemo tudi v letu 2014/15.

Pikina bralna značka je namenjena obiskovalcem knjižnice v starosti od 1. do 6. razreda osnovne šole. Začne se s šolskim letom s Pikinim festivalom v septembru in se konča naslednje leto, spet septembra s Pikinim festivalom.

Bralni seznam je pripravljen v duhu rdečelase Pike Nogavičke in ideje Pikinega festivala. Bralci morajo prebrati vsaj štiri knjige s seznama za ustrezno stopnjo. Vsak Pikin bralec dobi Pikino bralno beležko, v katero zapiše ali nariše kratko obnovo prebranega gradiva. Če izpolni navedene pogoje, prejme Pikino bralno značko, po treh osvojenih bralnih značkah pa Pikino zlato bralno značko. Mladim bralcem jih podelimo oktobra ali novembra po posameznih knjižnicah ali celo na Pikinem festivalu. Obiskovalce knjižnice vabimo k sodelovanju s plakati, letaki in spodbudno besedo, s tem namenom smo tudi že pripravili razstavo.

Veseli nas, da se je v letu 2012/13 za sodelovanje pri Pikini bralni znački v naši knjižnici odločilo 65 bralcev, osvojilo pa jo je 17 (15 iz 1. triade in dva iz 2. triade). Decembra 2012 smo Pikine bralce povabili na srečanje z enim najbolj branim in zabavnim slovenskim pisateljem za otroke in mladino Primožem Suhodolčanom, družbo mu je delala celo Pika Nogavička. Naslednje leto smo na podelitev priznanj in značk povabili izjemnega žonglerja Matjaža Kekca. Kajpak, brez navihane Pike Nogavičke ni šlo. V letu 2013/14 se je za sodelovanje odločilo 45 bralcev, bralno značko jih je osvojilo 20 (16 iz 1. triade in štiri iz 2. triade). Na zaključku Pikine bralne značke sta otroke zabavala Pika Nogavička in čarodej Avgustino.

Želimo si, da bi tudi v tem letu podelili čim več Pikinih bralnih značk, saj je pokazalo, da so zabava, druženje in branje med mladimi in njihovi starši dobro sprejeti.

*Srečanje s Primožem Suhodolčanom, 2012
Foto: Melita Zmazek (fotodokumentacija KIPP)*

S POČITNIŠKIMI URICAMI začnemo takoj, ko napočijo težko pričakovane poletne počitnice. Izvajamo jih med 15. julijem in 15. avgustom, in sicer dvakrat na teden, ob torkih in četrtnih v pravljčni sobi v mladinskem oddelku.

Počitniške urice so namenjene predšolskim otrokom in osnovnošolcem iz našega območja ter njihovim prijateljem. So brezplačne, otroci potrebujejo le copate. Izvajamo jih mladinski knjižničarji: Leonida Mesarič, Liljana Klemenčič, Andrejka Rimele in Jasmina Toš.

Urice so pripovedno, bralno, igralno, ustvarjalno in gibalno obarvane. Vsaka je drugačna, a zanimiva; knjižničarji določeno temo predstavimo v pravljčnem in igrivem vzdušju. Uporabljamo leposlovne in poučne knjige in drugo knjižno pa tudi neknjižno gradivo, saj želimo razgrniti vso raznolikost gradiva, ki ga knjižnica ponuja, in otroke osveščati, da je knjižnica informacijsko središče, kjer najdejo odgovore na številna vprašanja, ki se jim postavljajo v določenem starostnem obdobju.

Na pravljčnih uricah otrokom pripovedujemo in beremo ljudske in avtorske pravljice, pesmi, uganke ..., predstavljamo novo kakovostno literaturo, tudi knjigrice, zvočnice in postavljanke, ki si jih ni mogoče izposoditi na dom. Radi pa prisluhnemo tudi njihovemu pripovedovanju.

Zavedamo se, da je igra izjemno pomembna za to starostno obdobje, nudi zadovoljstvo in veselje, možnost svobodnega izražanja ter izpolnitev otroka kot posameznika in člana skupine, vpliva na celosten razvoj, zato jo zmeraj vključimo v naše urice. Pripravimo gibalne, jezikovne in socialne igre, pravljčna soba pa nudi tudi pisano množico družabnih in didaktičnih igrač, kjer lahko vsak izbere tisto, ki ga pritegne. Pogosto likovno ustvarjamo, zato imajo otroci možnost, da razvijajo tudi svoje ročne spretnosti. So odlična priložnost za kvalitetno in prijetno preživeti prosti čas, prav tako so vedno dobro obiskane, povprečno na urico vsaj deset otrok.

*Zaključek Pikine bralne značke, 2013
Foto: Jasmina Toš (fotodokumentacija KIPP)*

*Zaključek Pikine bralne značke, 2014
Foto: Daniel Šalamon (fotodokumentacija KIPP)*

IGRALNA URA S KNJIGO je bibliopedagoška dejavnost, ki se v knjižnicah po Sloveniji izvaja od leta 1984. V Mladinskem oddelku jo izvajamo enkrat na mesec, vsak drugi torek v mesecu. Ciljna skupina so otroci, stari od 5 do 10 let. Seveda so dobrodošli tudi mlajši ali starejši, veseli smo vsakega.

Z igralnimi urami s knjigo želimo, da bi otroci znali poslušati, da bi razumeli in doživljali jezik, spodbujamo doživljanje in spoznavanje literarnih del, identificiranje z literarnim junakom, ob poslušanju pravljic spodbujamo razvijanje zmožnosti domišljajske rabe jezika, otroci odkrivajo moralno-etične dimenzije, učijo se socialnih veščin, spodbujamo ustvarjalnost in kritično mišljenje (o pravljici, o nas samih in o družbi).

Urice so sestavljene iz pripovedovanja (pravljice, zgodbe, pesmi ...), igranja (socialne, družabne igre ...) in ustvarjanja (papir, barvice, plastelin ...). Izvajamo jih v urejeni pravljčni sobi mladinskega oddelka, v kateri hranimo izbrane knjige in veliko didaktičnih igrač ter družabnih

*Počitniška urica, 2014
Foto: Mira Petrovič (fotodokumentacija KIPP)*

iger. Prostor vedno skrbno pripravimo, saj želimo, da bi se otroci dobro počutili. Urico običajno izvajam tako, da z otroki sedim v krogu. Da razbijemo led, najraje začnem s kakšno od spoznavnih iger, saj je vsakič različna skupina. V pravljico jih peljem tako, da navežem krajši pogovor na obravnavano tematiko in poskušam čim bolj domiselno predstaviti glavne literarne junake. Prizadevam si, da se vse odvija preko iger, saj so otroci na ta način spodbujeni k čustveni in intelektualni udeležbi, svojo motivacijo doživljajo kot zabavno in koristno izkušnjo, hkrati pa lahko svoje izkušnje izmenjujejo z drugimi otroki. Uporabljam sklop določenih socialnih iger, iger vlog, nedokončanih zgodb, vodenih fantazij, »kot da« situacij ipd., ki so vedno povezane v celoto s polvodenimi pogovori.

Pred pripovedovanjem po potrebi razložim težje razumljive besede, po pripovedovanju pa lahko otroci rišejo, slikajo in izdelujejo na temo pravljice ter na ta način podoživljajo ali utrjujejo zgodbo. Iz likovnih izdelkov je moč razbrati, kako so dojeli in razumeli zgodbo, kaj se jih je posebej dotaknilo ... V primeru, da se ne odločijo za ustvarjanje, imajo na voljo veliko družabnih iger, igrač in knjig. Vedno pripravim knjižno in neknjižno gradivo, ki se vsebinsko navezuje na tematiko, ki je bila predstavljena. Otroci lahko sproščeno listajo knjige, se igrajo in se razigrajo. Urice zaključim z evalvacijo na čim bolj preprost in igriv način ter povabilom na naslednje srečanje.

V varni in spodbudni klimi želimo otroku nuditi bralno in socialno izkušnjo, ki je v svojem okolju v določenem trenutku morda ne bi imel. Urice so lepo obiskane, otroci radi sodelujejo in s tem načinom dela bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

*Igralna ura s knjigo, 2014
Foto: Mira Petrovič (fotodokumentacija KIPP)*

NACIONALNI PROJEKT RASTEM S KNJIGO

Vzgoja mladega bralca je izjemnega pomena in predstavlja neprecenljivo naložbo v prihodnost posameznika za vse življenje. Prične se v družinskem okolju, še preden prične otrok brati, in je v veliki meri odvisna od prizadevnosti staršev. Predšolski otroci, ki obiskujejo vrtec, so bralne vzgoje deležni že tam. Ob vstopu v šolo otrok začne brati samostojno in prepogosto se zgodi, da je branje leposlovja omejeno zgolj na obvezna šolska branja. V najstniškem obdobju je še posebej težko obdržati, kaj šele pridobiti mladega bralca, kar opažamo tudi v splošnih knjižnicah. Tudi v tem starostnem obdobju je vpliv družinskega okolja neizmerno pomemben, kot je pomembna bibliopedagoška vzgoja v šolah, knjižnicah in drugod.

V Knjižnici Ivana Potrča Ptuj v ta namen izvajamo številne dejavnosti za spodbujanje branja, s katerimi poskušamo knjige približati mladim in jih spodbujati k branju kakovostne literature. Mednje sodi tudi nacionalni projekt Rastem s knjigo, ki ga iz leta v leto usklajeno izvajamo po vsej Sloveniji, tudi v ptujski knjižnici, in je namenjen mladim v najstniškem obdobju z željo, da bi brali in rasli s knjigami.

Rastem s knjigo je Ministrstvo za kulturo prvič izvedlo v šolskem letu 2006/07, vanj pa so bili vključeni vsi učenci sedmih razredov osnovnih šol. Tri leta kasneje je bila koordinacija projekta na nacionalnem nivoju prenesena na Javno agencijo za knjigo, ki projekt izvaja v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport in Združenjem splošnih knjižnic ter ob podpori Zavoda za šolstvo, Društva šolskih knjižničarjev in Društva slovenskih pisateljev. V šolskem letu 2010/11 je bil projekt razširjen in od takrat so vanj poleg sedmošolcev vključeni tudi vsi dijaki prvih letnikov srednjih šol v Sloveniji.

Nosilke izvajanja projekta Rastem s knjigo smo slovenske splošne knjižnice in pri tem vsaka splošna knjižnica izvaja projekt za mlade, ki se šolajo na njenem območju. Njegov potek je vezan na šolsko leto in se prične vsako leto 8. septembra ob mednarodnem dnevu pismenosti.

Namen projekta je spodbujanje dostopnosti kakovostne in izvirne slovenske mladinske leposlovne literature, promocija vrhunskih domačih ustvarjalcev mladinskega leposlovja, motiviranje mladih k branju in obiskovanju splošnih knjižnic ter spodbujanje založnikov k večjemu vključevanju sodobnih slovenskih avtorjev v založniške programe za mladino.

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj izvaja projekt Rastem s knjigo od vsega začetka, torej od septembra 2006 naprej. Sprva so bili v projekt vključeni učenci večine šol na območju Spodnjega Podravja, saj se nekatere šole v prvih letih niso odločile za sodelovanje. Z leti je njegova prepoznavnost rasla, z našim prizadevanjem ter pozitivnimi odzivi drugih šol so se mu naposled priključile vse osnovne in srednje šole na območju Upravne enote Ptuj.

Tako lahko z veseljem zapišemo, da že nekaj let zapovrstjo v okviru tega projekta Knjižnico Ivana Potrča Ptuj obiščejo vsi učenci sedmih razredov OŠ Olge Meglič, OŠ Mladika, OŠ Ljudski vrt s podružnico Grajena, OŠ Breg, OŠ dr. Ljudevita Pivka, OŠ Kidričevo, OŠ Cirkulane, OŠ dr. Franja Žgečca Dornava, OŠ Gorišnica, OŠ Hajdina, OŠ Destrnik, OŠ Majšperk, OŠ Markovci, OŠ Videm s podružnico Leskovec, OŠ Juršinci, OŠ Cirkulane, OŠ Zavrč, OŠ Podlehnik, OŠ Žetale ter dijaki prvih letnikov Gimnazije Ptuj in srednjih šol Šolskega centra Ptuj: Strojne šole, Elektro in računalniške šole, Biotehniške šole in Ekonomske šole. Posebej smo veseli, da se v projekt vključuje tudi osnovna šola s prilagojenim programom.

Glede na zasnovo in obsežnost je projekt Rastem s knjigo v slovenskem merilu edinstven, saj se izvaja sistematično in iz leta v leto zajame mlade določene starosti v okviru rednih šolskih dejavnosti, ob obisku knjižnice pa so jim poleg bralne motivacije predstavljene tudi nekatere informacijsko opismenjevalne vsebine. Ob obisku vsak otrok prejme v dar tudi izvirno slovensko mladinsko leposlovno delo, ki je bilo predhodno izbrano na javnem razpisu Javne agencije za knjigo. Izbor vsako leto naredi komisija za literarne prireditve in razvijanje bralne kulture pri omenjeni agenciji. Knjige so natisnjene v posebni izdaji, ki je opremljena z logotipom projekta in v spremni besedi nagovori mladega bralca. Številne doslej izbrane knjige in avtorji so bili prejemniki pomembnih literarnih nagrad.

Knjige, ki so jih v posameznem šolskem letu prejeli sedmošolci:

2006/07: Na drugi strani, Neli Kodrič

2007/08: Spričevalo, Slavko Pregl (ilustracije Arjan Pregl)

2008/09: Vrane, Ervin Friz (ilustracije Matjaž Schmidt)

2009/10: Pojdi z mano, Dušan Čater

2010/11: Majnice – fulaste pesmi, Tone Pavček (ilustracije Kostja Gatnik)

2011/12: Blazno resno o šoli, Desa Muck (ilustracije Matej de Cecco)

2012/13: Zlati zob, Tadej Golob (ilustracije Ciril Horjak)

2013/14: Kot v filmu, Vinko Möderndorfer (ilustracije Damijan Stepančič)

2014/15: Odprava zelenega zmaja, Slavko Pregl (ilustracije Marjan Manček)

Knjige, ki so jih v posameznem šolskem letu prejeli dijaki prvih letnikov srednjih šol:

2010/11: Geniji brez hlač, Slavko Pregl

2011/12: Izbrane Rozine v akciji, Andrej Rozman Roza (ilustracije Svjetlan Junaković)

2012/13: Desetka, Cvetka Bevc

2013/14: Jugoslavija, moja dežela, Goran Vojnović

2014/15: Ime mi je Damjan, Suzana Tratnik

Osnovne in srednje šole pogosto obisk ptujske knjižnice v okviru projekta Rastem s knjigo organizirajo v sklopu kulturnega dne ali obveznih izbirnih vsebin in ob tem skozi različne spremljajoče dejavnosti mlade dodatno seznaniijo z vsebino podarjene knjige in njenim avtorjem. Učenci pogosto na temo prejete knjige ali avtorja rešujejo dodatne naloge, izbrano knjigo pa učitelji vedno pogosteje vključujejo tudi v program domačega branja. Vsako leto Javna agencija za knjigo izbranega avtorja in njegovo delo predstavi v krajšem video posnetku, ki je objavljen na spletnem portalu Youtube.

Obisk skupin v Knjižnici Ivana Potrča Ptuj traja približno dve šolski uri in je namenjen spoznavanju knjižnice, navajanju na samostojno uporabo knjižnice in knjižničnih storitev, informacijskemu opismenjevanju ter seveda splošni predstavitvi mladinske literature in bralni motivaciji.

Sedmošolci spoznajo Mladinski oddelok, kjer jim na preprost in razumljiv način predstavimo, kako je gradivo urejeno in kako se v knjižnici lahko samostojno znajdejo in sami poiščejo knjige ali drugo gradivo. Seznanimo jih z osnovnimi informacijami o članstvu in pogojih izposoje gradiva. Učence, ki s seboj prinesejo izpolnjeno vpisnico, tudi vpišemo v knjižnico. Ob tem z zadovoljstvom ugotavljamo, da je večina otrok že vpisana in si redno izposoja knjige bodisi v Mladinskem oddelku bodisi v Potujoči knjižnici. Del obiska v Mladinskem oddelku je namenjen predstavitvi izbranega mladinskega leposlovja, predvsem knjižnih novosti in nagrajenih knjig ter seveda knjige, ki jo učenci v okviru tega projekta prejmejo v dar. Učence tudi povabimo k reševanju uganke meseca, ki jo v Mladinskem oddelku mesečno pripravljajo na izbrano literarno temo.

Dijaki prvih letnikov srednjih šol si ogledajo Študijski oddelok, saj od njih pričakujemo, da bodo v srednješolskem obdobju, ko dejansko stopajo zadnje korake v svet odraslih, tudi v splošni knjižnici postopno pričeli zahajati v oddelok za odrasle. Tu jih seznanimo s samim oddelkom, vpisom in pogojih izposoje gradiva, načinom postavitve gradiva ter napotki za samostojno iskanje gradiva. Tisti, ki želijo, se lahko ob ogledu oddelka tudi vpišejo v knjižnico. Predstavimo jim delovanje knjigomata ter možnosti uporabe čitalnice, študijskih sob, računalniške opreme in dostopa do različnih spletnih informacijskih virov, ki jih svojim članom brezplačno zagotavlja knjižnica.

Tako osnovnošolci kot tudi srednješolci so vključeni v predstavitev vsebin na temo osnovnega informacijskega opismenjevanja, pri čemer so vsebine ustrezno prilagojene posameznemu starostnemu obdobju. Predstavimo jim COBISS ter jih seznanimo z osnovnimi tehnikami iskanja knjižničnega gradiva. V COBISS-u jim predstavimo način uporabe segmenta Moja knjižnica, ki članom knjižnice omogoča vpogled v seznam izposojenega gradiva, podaljšanje roka izposoje preko spleta, rezervacijo gradiva in drugo. Predstavimo jim tudi mobilno različico COBISS-a mCOBISS za uporabo na pametnih telefonih, i-padih in drugih mobilnih napravah, kar je še posebej privlačno za mlade, ki se navdušujejo nad novimi tehnologijami. V zadnjih dveh letih, ko Knjižnica Ivana Potrča Ptuj svojim članom omogoča tudi brezplačno izposajo elektronskih knjig, učencem predstavimo tudi pogoje in postopek izposoje e-knjig v spletni knjižnici Biblos. Izposoja teh knjig je namreč možna kar od doma in neodvisno od delovnega časa knjižnice preko dostopa na daljavo in ob avtorizaciji s člansko izkaznico in geslom.

Zaradi obsežnosti projekt Rastem s knjigo v knjižnici izvajajo številni zaposleni strokovni delavci. Predstavitev Mladinskega oddelka in spremljajoče vsebine osnovnošolcem podajata Liljana Klemenčič in Leonida Mesarič. Študijski oddelek so dijakom prvih letnikov predstavljali Robert Filipič, Vladimir Kajzovar in Jožica Sajko. Po upokojitvi prvih dveh je vodenje prevzela tudi Božena Kmetec - Friedl. Informacijsko opismenjevanje za osnovno- in srednješolce s predstavitvijo COBISS-a in Biblosa mladim podajajo Milena Doberšek, Mira Petrovič in Melita Zmazek.

V Knjižnici Ivana Potrča Ptuj je od 1. septembra 2006 do 30. junija 2010 za koordinacijo projekta Rastem s knjigo skrbela Lidija Majnik, po njeni upokojitvi pa je 1. septembra 2010 koordinacijo prevzela Milena Doberšek. V enem šolskem letu knjižnico obišče od 40 do 50 osnovnošolskih in srednješolskih skupin, skupno okrog 1.200 mladih. Od začetka izvajanja projekta Rastem s knjigo do zaključka šolskega leta 2014/15 so knjižnico obiskali 5.503 sedmošolci ter 2.706 dijakov prvih letnikov srednjih šol.

Ob takšni organizaciji in zasnovi projekta, predvsem pa ob kontinuiranem izvajanju, ki vključuje generacijo za generacijo, se po devetih letih že kažejo pozitivni rezultati med mladimi pri poznavanju, obiskovanju in samostojni uporabi knjižnice, bralnih navadah in uporabi sodobnih spletnih storitev, kot so npr. rezervacija gradiva, izposoja e-knjig in podobno.

Po razširitvi projekta in priključitvi dijakov prvih letnikov srednjih šol se je to iz dveh razlogov kar hitro izkazalo za zelo smiselno. Prvi razlog je v tem, da ptujske srednje šole obiskujejo tudi dijaki iz širšega območja, ki so med osnovnošolskim izobraževanjem zahajali v drugo splošno knjižnico in zato ptujske še ne poznajo. Tako nekateri šele ob organiziranem obisku splošne knjižnice v kraju šolanja v okviru tega projekta prvič spoznajo splošno knjižnico, ki deluje v kraju šolanja in jim bo med šolanjem in tudi kasneje lahko nudila bogat izbor leposlovne in strokovne literature za potrebe izobraževanja, raziskovanja in prostega časa. Drugi razlog pa je ta, da v tem starostnem obdobju otroci počasi prehajajo iz Mladinskega v Študijski oddelek in jim je le-ta predstavljen v okviru organiziranega ogleda v njim domači sredini – med sošolci. V tem obdobju starši otrok več ne spremljajo v knjižnico, sami pa bi nekateri težko zbrali pogum za ta korak.

Osnovna srčika vseh prizadevanj je mlade naučiti, da najdejo pot do knjig. V okviru projekta Rastem s knjigo pa knjiga najde pot do bralca in ga pospremi na pot odraščanja z namenom in v upanju, da bo kot ponujena roka, v katero bo v znak trajnega prijateljstva segel vsak mladostnik.

VIRI

Knjižnica Ivana Potrča Ptuj, Poročila o delu 2006–2014

Projekt Rastem s knjigo, Končna poročila 2006/07–2014/15 (hrani arhiv KIPP)

Rastem s knjigo : nacionalni projekt. Vir: http://www.jakrs.si/rastem_s_knjigo (pridobljeno 7. 5. 2015)

BRALNA ZNAČKA ZA ODRASLE

Ideja bralne značke za odrasle je vzniknila leta 2001 na Osnovni šoli Breg. Pričela jo je šolska knjižničarka Majda Forštnarič, v sedanji obliki in za širši krog bralcev pa smo jo pred desetimi leti začeli izvajati v ptujski knjižnici.

Bralna značka za odrasle je nastala iz različnih razlogov in namenov:

- ker je branje odlična prostočasna dejavnost,
- ker nič ne stane,
- ker naj bi odrasli več brali,
- zaradi dviga bralne kulture,
- ker odrasli izražajo željo po bralnih priporočilih,
- zaradi želje po spremljanju knjižnih novosti,
- zaradi spoznavanja kvalitetnih literarnih del domačih in tujih avtorjev,
- zaradi pomenkovanja o prebranem,
- zaradi kritičnega bralnega odnosa,
- zaradi spoznavanja različnih bralnih okusov in navad,
- zaradi umikanja potrošniškemu drvenju,
- ker oživljamo spomine na branje v šolskih letih,
- predvsem pa iz bralnega užitka ...¹

V letnem načrtu knjižnice je Bralna značka za odrasle opredeljena kot ena od dejavnosti za spodbujanje bralne kulture in dela z odraslimi bralci. Izvajamo jo v vseh treh oddelkih knjižnice z izposojno gradiva kot osnovno dejavnostjo: v Mladinskem oddelku, Potujoči knjižnici in v Študijskem oddelku. Že vsa leta jo pripravlja Liljana Klemenčič v sodelovanju z Jožico Sajko iz Študijskega oddelka. Liljana po posvetovanju s sodelavci izbere in pripravi bralni seznam in bralne mapice, v katere sodelujoči bralci vpisujejo naslove prebranih knjig in misli, ki so se jim pri tem utrnile.

Sezona bralne značke se začne z literarnim večerom ob mednarodnem dnevu poezije, konča pa ob dnevu slovenskih splošnih knjižnic, ko so vsi sodelujoči, ki so izpolnili bralne mapice z izpisanimi naslovi prebranih knjig, na zaključni prireditvi nagrajeni s knjižnimi darovi različnih slovenskih založb, ki v tem vidijo odlično priložnost sodelovanja in promocije.

Decembra 2014 smo v naši knjižnici zaključili deseto, jubilejno sezono Bralne značke za odrasle. V teh letih smo bralcem v branje predlagali 154 naslovov 146-tih domačih in tujih avtorjev.

Z vsakokratnim izborom pripomoremo k povečanemu zanimanju in stalni ter večji izposoji predlaganih del in avtorjev, s čimer smo razen promocije branja med odraslimi bralci dosegli še en pomemben cilj, tj. izposajo knjižnih naslov, ki bi sicer morda ostali spregledani. Poleg naslovov iz letnega seznama je za sodelovanje že nekaj let možno izbrati tudi druga dela predlaganih avtorjev, saj je praksa pokazala, da je v naši zbirki predlaganih izvodov ponavadi veliko manj, kot je zanimanja zanje. Bralne seznane z našimi predlogi za kvalitetno branje vsako leto poišče več bralcev, kot jih nato izpolnjene tudi vrne. Ocenjujemo, da je takih približno tretjina, vendar natančnejših podatkov o tem nimamo.

V Bralni znački za odrasle je v desetih letih sodelovalo 946 bralcev, na leto povprečno 94. Veseli smo, da jih je naši akciji za spodbujanje branja veliko zvestih že od začetka.

¹ Več na: http://www.knjiznica-ptuj.si/?mdl=page&page_id=28&subpage_id=185 (pridobljeno 20. 4. 2015).

BRALNA ZNAČKA ZA ODRASLE 2005–2014

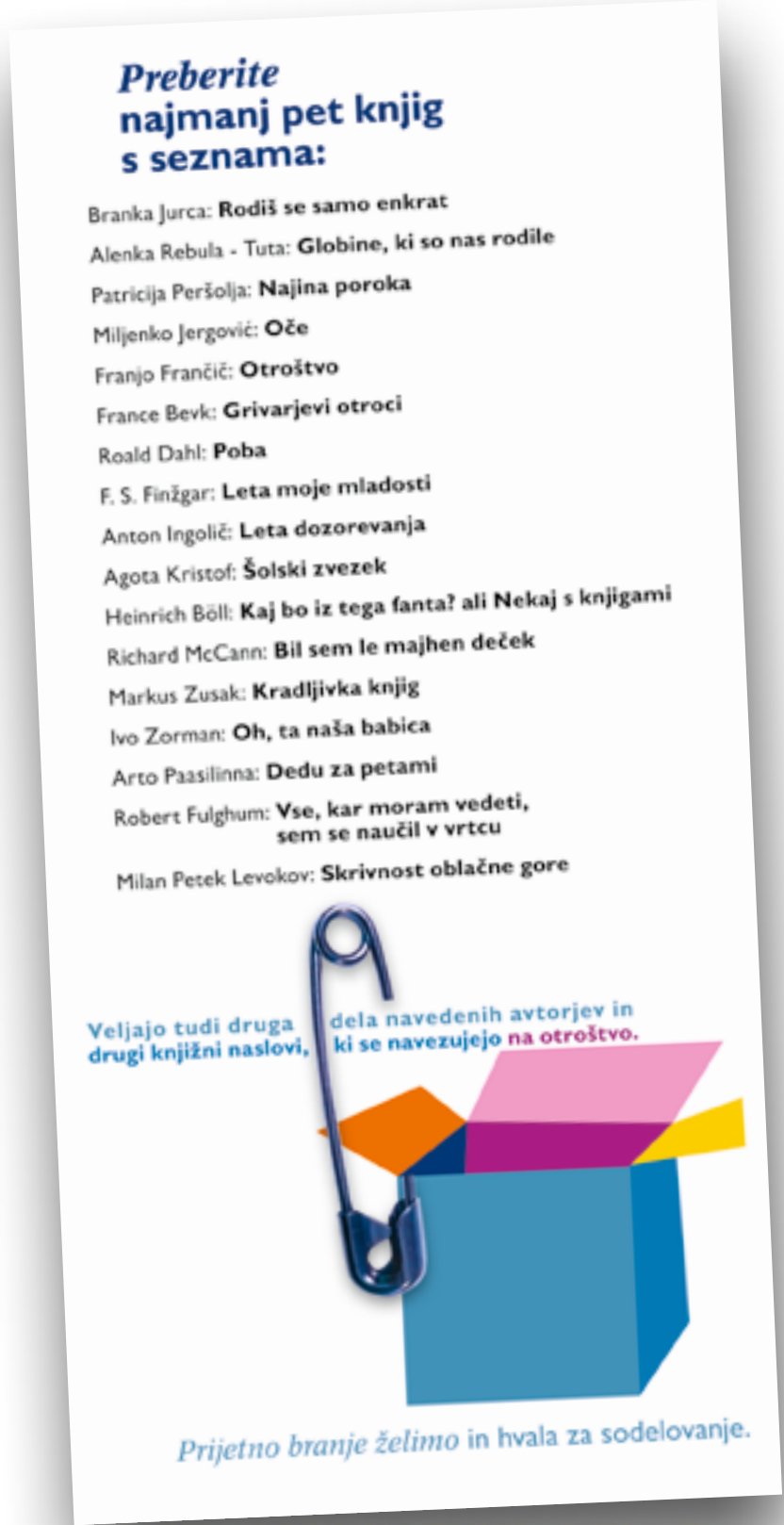
Leto	Število udeležencev
2005	65
2006	105
2007	130
2008	110
2009	95
2010	98
2011	69
2012	81
2013	88
2014	105

Vir: Zgibanke BZO 2005–2014

Ugotavljamo, da je določen krog naših bralcev naklonjen druženju ob knjigah, raznim priporočilnim seznamom, izmenjavi mnenj o prebranem ter permanentnim stikom s knjižnico in njenimi knjižničarji, kar kaže poleg kulturnega tudi na socialni pomen takšne ustanove, kot je knjižnica. Večina udeležениh v akciji je žensk (okrog 90 odstotkov). Očitno je, da so bolj naklonjene tovrstnim oblikam promocije branja, razmerje med spoloma pa vsa leta ostaja približno enako.

Knjižničarji smo veseli vseh, ki sodelujejo, posebna zahvala pa gre tistim, ki so Bralni znački za odrasle ostali zvesti celo desetletje, in tistim, ki so sodelovanje razširili in ohranili tudi v svojih sredinah. V Bralni znački za odrasle sodelujejo Srednješolski center Ptuj, Gimnazija Ptuj, Društvo žena Hajdina, zveste ji ostajajo tudi osnovne šole s Ptuijskega s šolskimi knjižničarji. Leta 2014 so se akciji pridružile Mariborska knjižnica, Knjižnica Franca Ksaverja Meška Ormož, Knjižnica Josipa Vošnjaka Slovenska Bistrica, Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto in Slovenska vojska (Kadetnica Maribor), kot primer dobre prakse pa je takšno ali zelo podobno obliko dela z odraslimi bralci v svoj program vključilo veliko drugih knjižnic po Sloveniji.

Glede na to, da si je Bralna značka za odrasle pridobila svoj stalni krog bralcev in se s pozitivnim odzivom lokalnega okolja ohranila kar celo desetletje, jo ocenjujemo za uspešno. Njena enajsta sezona je tematsko umeščena v dogodke ob praznovanju 60-letnice Mladinskega oddelka; rdeča nit letošnjega bralnega seznama je otroštvo.

Prosimo, vpišite naslove prebranih knjig.

Zapišite misel, dve, tri o ali iz knjige, ki vas je navdušila.

Vpišite tri naslove vam ljubih knjig, ki jih pomnite iz otroštva.

MALA! MALI! VPRAŠAJ!
KAJ JE OKROGLO, KAJ JE OGLATO,
IN KAKO JE DO TEGA PRIŠLO.
A JE BILO TAKO ŽE OD VSEGA ZAČETKA SVETA? NE VEMO.
KDO PA VE? VPRAŠAJ UČITELJICO. TI SAMO VPRAŠAJ ...

Tomaž Šalamun
Narobe svet je tudi svet (2010)

60 LET
Z MLADIMI
BRALCI

www.knjiznica-ptuj.si